

VII. Akademiske Højtideligheder.

Reformationsfesten højtideligholdtes Tirsdagen den 19de November 1889. *Festen i Anledning af Hs. Majestæt Kongens Fødselsdag* holdtes Fredagen den 18de April 1890. Om disse Fester se nærmere foran S. 143—44.

VIII. Universitetets videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Universitetsbibliotheket i 1889—90.

(Universitetsbibliothekar S. Birket Smith.)

Bibliotheket var i det akademiske Aar 1889—90 aabent for Publikum i 265 Dage. Udlaan fandt dog kun Sted i 261 Dage, idet det som sædvanlig standsede nogle Dage før Julen. Der udlaantes 19660 Bind (mod 16294 Laanebeviser), medens der i Læseværelserne fremtoges 19871 Bind til 9997 Besøgende. Over Benyttelsen af det i Læseværelserne opstillede Haandbibliothek har der efter Sagens Natur ikke kunnet føres Regnskab.

Med Hensyn til Bibliothekets Benyttelse i de enkelte Maaneder stiller Forholdet sig, som det vil sees af følgende Oversigt:

Læseværelserne.

	Dagenes Antal.	Besøgende.	Fremtagne Bind.
September	25	917	1867
Oktober	27	1260	2493
November	25	1070	2188
December	19	712	1469
Januar	24	652	1341
Februar	24	991	1738
Marts	26	1172	1745
April	21	807	1690
Maj	23	875	1719
Juni	17	521	1266
Juli	8	257	588
August	26	763	1767

Udlaanet.

	Dagenes Antal.	Laanebeviser.	Fremtagne Bind.
September	25	1612	1933
Oktober	27	1868	2245
November	25	1664	1988
December	15	749	888
Januar	24	1582	1913
Februar	24	1552	1834
Marts	26	1647	1957
April	21	1362	1609

	Dagenes Antal.	Laanebeviser.	Fremtagne Bind.
Maj	23	1325	1590
Juni.....	17	1110	1385
Juli	8	465	568
August	26	1358	1750

— Bogsamlingen forøgedes som sædvanlig dels gennem den befalede Aflevering af dansk Literatur, dels gennem Indkjøb, Udvexling med fremmede Universiteter og Gaver. Af de sidste kunne særlig fremhæves: 1) En stor Mængde, mest lærde periodiske Skrifter, afgivne til Bibliotheket af det kgl. danske Videnskabernes Selskab, i Lighed med, hvad der i en længere Aarrække har fundet Sted. 2) 514 Bind (hvoraf dog mange Smaaskrifter), mest af juridisk, politisk og historisk Indhold, skjænkede af Gehejmeetsraad, Dr. jur. A. F. Krieger, i Fortsættelse af mange tidligere Gaver af lignende Art. 3) En Række medicinske Værker, skjænkede af Dr. med. V. R. Christiansen.

Desuden modtog Bibliotheket Gaver fra følgende Institutioner, Redaktioner og Enkeltmænd: Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, det store kgl. Bibliothek, Universitetets zoologiske Museum, Kunstakademiet, Rigsdagens Bibliothek, Søkort-Arkivet, Kjøbenhavns Politi, Sorø Akademi, Ingeniørkorpset, det krigsvidenskabelige Selskab, det kgl. nordiske Oldskriftselskab, det kgl. danske geografiske Selskab, den naturhistoriske Forening, den botaniske Forening, Samfundet til Udgivelse af gammel nordisk Literatur, Redaktionen af Nordisk Tidsskrift for Filologi, Bestyrelsen for Dansk Arbejderbank, Repræsentantskabet for den alm. Brandforsikring for Landbygninger, den kgl. norske Regjering, det statistiske Centralbureau i Christiania, den norske Kommission for den europæiske Gradmaaling, Videnskabs-Selskabet i Christiania, Universitetsbibliotheket i Christiania, Bergens Museum, den svenske Medicinalstyrelse, Kgl. Vetenskaps-Societeten i Upsala, det meteorologiske Observatorium i Upsala, Redaktionen af Nordiskt medicinskt Arkiv, Fraenkelsche Stiftung i Breslau, det kgl. Bibliothek i Berlin, det kgl. sachsiske statistiske Bureau, der Verein für Meklenburgische Geschichte und Alterthumskunde, Videnskabernes Selskab i Budapest, den kgl. nederlandske Regjering, Universitetet i Leiden, the Clinicial Society of London, the Howard Association, the Pathological Society of London, Universitetet i Edinburgh, Ministère de l'Instruction publique i Paris, Universitetet i Lille, l'Académie imp. des Sciences de St. Pétersbourg, det finske Videnskabs-Selskab, det finske Literaturselskab, Sällskapet för Finlands Geografi, det græske filologiske Selskab i Konstantinopel, det kejserlige Japanske Universitet i Tokio, the Government of Bengal, the Royal Society of Canada, the Smithsonian Institution, the Surgeon General, U. S. Army, the National Academy of Sciences, the Geological and Natural History Survey of Minnesota, the Medical and Chirurg. Fakultet of the State of Maryland, the Californian Academy of Sciences, the Cornell University, Universitetet i Nebraska, the Astor Library, the Newberry Library, San Francisco Free Public Library, den argentinske Regjering, Generaldirektionen for Statistiken i Provinsen Buenos Aires, Bestyrelsen for Bibliotheket og Museerne i Victoria.

Professorinde Barfoed, Hr. Fred. Barfod, Cand. mag. C. T. Bartholin, Stud. mag. J. C. Bay, Hr. H. Bergh (Valders), Kaptain John G. Bourke (Washington), Pastor C. J. Brandt's Arvinger, Justitsraad, Bibliothekar, Dr. Chr. Bruun, Professor, Dr. Fr. Buhl, Musiker J. M. F. V. Busch, Hr. Joh. Bøgh (Bergen), Lærer P. Christensen (Kvols), Bibliotheksassistent V. Dahlerup, Professor Deuntzer, Hauptmann H. K. Eggers (Stade), Professor, Dr. V. Fausbøll, fhv. Adjunkt A. Feddersen, Hr. W. Fiske (Firenze), Banechef W. Fridericia, Hr. F. R. Friis, Dr. H. Fritsche (St. Petersburg), Dr. med. L. Frølich, Universitetsboghandler Gad, D'Hr. Gehe & Co. (Dresden), Cand. theol. L. Glahn, Professor, Dr. jur. Goos, Forstraad Guldberg (Sorø), Boghandler E. Hagerup, Skolebestyrer, Dr. J. L. Heiberg, fhv. Kaptain i Flaaden Hohlenberg, Oberst V. Hoskiær, Hr. S. Izquierdo (Chile), Stud. mag. N. Jacobsen, Dr. phil. H. F. Jungersen, Enkefru E. Kern, Pastor P. Kjølhedede (Nebraska), Arkitekt, Professor V. Klein, Overbibliothekar G. E. Klemming, Provst L. Koch (Brønshøj), Hr. E. Lemoine (Paris), Dr. A. V. Ljungman (Göteborg), Professor, Dr. C. Lütken, Dr. med. H. Mygind, Apotheker H. J. Møller, Bibliothekar E. B. Nicholson (Oxford), Cand. theol. H. Olrik, Hr. W. Pearson (Hamburg), Dr. med. G. Petersen (Kiel), Cand. polit. A. Petersen-Studnitz, Boghandler P. G. Philipsen, Dr. C. Ploug, Boghandler C. Rasmussen (Chicago), Frøken Th. Rambusch, prakt. Læge J. Risom, Hr. F. Rogel (Brünn), Kandidat H. Rothe (Paris), Professor, Dr. W. Scharling, Kandidat O. A. Schleisner, Overlærer Fr. Schneider (Berlin), Dr. phil. O. Siesbye, Etatsraad, Dr. Japetus Steenstrup, Generalauditør H. C. Steffensen, Professor, Dr. G. Stephens, Boghandler A. Thaarup, Grosserer H. Thrane, Cand. mag. G. Trier, Cand. polit. G. L. Wad, Musikhandler B. Warmuth (Christiania), Docent, Dr. Cl. Wilkens, Professor, Dr. A. A. Wolff, Boghandler O. Wroblewski, Overlærer D. Wulff (Aalborg), Hr. Fr. Wulff (Stockholm).

— I Anledning af, at Universitetet i Wien havde udtalt Ønsket om at træde i literær Bytteforbindelse med Kjøbenhavns Universitet — hvilket Ønske ogsaa blev efterkommet —, anmodede Konsistorium under 29de November 1889 Professorerne E. Holm og H. G. Zeuthen samt Universitetsbibliothekaren om at træde sammen i et Udvalg for at holde Samraad om Universitetets Bytteforbindelser overhovedet og om at gjøre Indberetning om Udfaldet. Resultatet af Udvalgets Forhandlinger blev, at det foreslog Konsistorium »som hidtil at overlade Universitetsbibliothekaren at varetage denne Sag og foretage de Forandringer i Listen, hvortil der i Tidens Løb maatte være Anledning, idet han dog ved af og til at offentliggjøre Listen i Universitetets Aarvog giver Konsistorium Lejlighed til at kontrollere den og eventuelt faae foretaget Forandringer deri«.

Efterat ligeledes Biblioteca Alessandrina i Rom og Redaktionen af det i Bologna udkommende periodiske Skrift »l'Università« havde ytret Ønsket om at komme i Besiddelse dels af Universitets-Aarbogen dels af andre Skrifter vedrørende Kjøbenhavns Universitet, henstillede jeg, ved Skrivelse af 19de Februar 1890, til Konsistorium selv at afgjøre, om det vilde overlade Redaktionen af l'Università Aarbogen — hvilken ikke plejer at forsendes gennem Bibliotheket —, medens jeg for Biblioteca Alessandrinas Vedkommende udtalte, at der i og for sig ikke vilde være Noget til Hinder for at

imødekomme dets Ønske om at komme i Besiddelse af de danske Disputatser, men at man maatte sætte Pris paa, at Bibliotheket til Gjengjæld vilde skaffe os nogle af de ved Universitetet i Rom udgivne Skrifter af lignende Art. I samme Skrivelse foreslog jeg Konsistorium at sende Universitets-Aarbogen til National-Bibliotheket i Buenos Ayres, hvis Direktør har skjænket vort Bibliothek en Række, tildels større Værker, vedrørende den argentinske Republiks Retsvæsen, Statistik, Landboforhold o. s. v., og bebudet at ville skjænke os endnu flere.

— Efterat jeg, under 8de Februar 1890, havde anmodet Overpostmesteren om, at Pakker fra Sverige og Norge, som indeholdt Tryksager eller Manuskripter, for Fremtiden maatte blive bragte direkte op paa Bibliotheket, saa at dette fritoges for at afhente dem, tilkjendegav Overpostmesteren mig, ved Skrivelse af 15de Februar, at mit Ønske vilde blive imødekommet, »dog saaledes, at Bibliotheket, forsaavidt der eventuelt maatte blive udleveret det Pakker med andet Indhold end fornævnte, forpligter sig til derom at gjøre fornøden Anmeldelse til Toldvæsenet«.

— Paa given Anledning fra min Side blev det den 23de April 1890 besluttet i Konsistorium, at Universitetsbibliotheket for Fremtiden skulde holdes lukket paa Hs. Majestæt Kongens Fødselsdag.

— Om de Forhandlinger, der i længere Tid førtes i et til Drøftelse af Nybygninger ved Universitetet nedsat Udvalg, af hvilket jeg var Medlem, og hvori ogsaa en eventuel Udvidelse af Bibliothekslokalet (jfr. Aarbogen 1886—87, S. 127 flg.) diskuteredes, vil der andetsteds i Aarbogen blive givet fornøden Underretning. Jeg indskrænker mig her til at bemærke, at efterat forskjellige Forslag til en Udvidelse af Bogrummet vare forkastede eller opgivne, fordi de ikke fandt tilstrækkelig Tilslutning, tilskrev jeg den 11te Juni 1890 det nævnte Udvalg, som følger:

»Efterat der i det idag afholdte Udvalgmøde fra flere Sider er faldet Udtalelser, som tyde paa, at man i det Hele vilde foretrække en Ordning af Bygningsforholdene ved Universitetsbibliotheket, hvorved dette ikke lagde Beslag paa nogen Del af den nuværende Kommunitetsbygning, finder jeg, som ogsaa altid har betragtet Henflytningen af en Del af Bogsamlingen til denne Bygning som en mindre heldig Foranstaltning, Anledning til at henvende Udvalgets Opmærksomhed paa en Ordning af Sagen, som ganske vist kun maa betragtes som foreløbig, men ved hvilken jeg dog mener, at Bibliotheket i hvert Fald i en halv Snes Aar eller saa omtrent kunde akkviescere. Som bekjendt blev det nemlig i sin Tid vedtaget, at Bibliotheket, indtil den Tid kom, da det kunde opnaa en virkelig Pladsudvidelse, skulde søge at hjælpe sig ved Opstilling af Halvreoler i det nuværende Lokale. Dette er nu forsøgt, idet der hidtil er taget 11 af denne Slags Reoler i Brug. Og skjønt der ganske vist er forbundet en ikke ganske ringe Ulempe med dem, baade fordi de borttage en Del af Bibliothekets iforvejen knappe Lys, og fordi de besværliggjøre Opsøgningen og Fremtagelsen af Bøgerne, frembyder Benyttelsen af dem paa den anden Side den Fordel, at den gjør det muligt at holde Bogsamlingen og Personalet samlet i ét Lokale. Og da der nu desuden ved Brugen af disse Reoler indvindes saa meget Rum, at der, naar Opstillingen af dem *gjennemføres i hele Lokalet*, efter min Mening vil kunne

skaffes Plads til Bogsamlingen i den næste halve Sned Aar — i hvilken Tid der da forhaabentlig vil vise sig Udvej til en virkelig tilfredsstillende Ordning af Bibliotheksforholdene — mener jeg, trods de med Halvreolerne forbundne Ulemper, at kunne komme Bygningsudvalgets Ønsker med Hensyn til Kommunitetsbygningen imøde ved at foreslaa, at Bibliotheket foreløbig for selve *Bogsamlingens Vedkommende* nøjes med den Pladsudvidelse, som kan vindes gennem en fortsat Opstilling af Halvreoler. Men der er én Del af Bibliotheket, hvor Mangelen paa Plads er endnu mere følelig end i selve Bogsalen, og hvor en Udvidelse ikke paa nogen Maade synes at kunne eller burde opsættes. Jeg tænker paa Bibliothekets Læsestuer. Saaledes som Tilstanden er her, baade i Henseende til Plads og til Ventilation, er den i Virkeligheden ikke sjældent næsten uudholdelig, og der føres fra alle Sider Klager over den. Om Vinteren, naar Dørene maa holdes lukkede, og Stuerne ofte ere saa fulde af Folk, at nogle ikke engang kunne faae Siddepladser, kan man undertiden neppe trække Vejret derinde; og om Sommeren, naar man lader Døren til Bogsalen staa aaben, klages der over Træk og over den Støj, der lyder derind fra Kommende og Gaaende i Entreen og Bibliothekssalen. Til en ny Læsesal synes der da nødvendigvis paa den ene eller anden Maade at maatte findes Raad i en meget nær Fremtid. Men hvis en saadan skal indrettes i det hidtilværende Bibliotheksklokale, seer jeg ingen anden Udvej end den, der allerede i Udvalgets tidligere Møder har været paa Tale, nemlig at indrette det tidligere Auditorium i Bibliotheksbygningen til Læsesal. I Virkeligheden er det paagjældende Rum saa stort og heldigt beliggende, at det i alle Henseender vilde egne sig vel til Formaålet. Spørgsmaalet vilde kun blive, hvorledes man skulde skaffe Plads til de Bøger, som for Tiden ere opstillede i det nævnte Lokale. Det er et Spørgsmaal, som jeg ikke *alene* er istand til at besvare fyldestgjørende, men til hvis Løsning jeg nødvendigvis maatte have Bygningsinspektørens Medvirkning. Saa meget skal jeg dog tillade mig at antyde, at ligesom nogle af de paagjældende Bøger vilde kunne anbringes i de 2 hidtidige Læsestuer, saaledes vilde der sikkert ved en Omdannelse af Forbygningen til Bibliotheket kunne indvindes saa meget Rum, at der her vilde være Plads til Resten af Bøgerne samt til den Tilvæxt, der i de nærmest følgende Aar vilde finde Sted i de paagjældende Fag...»

Medens Udvalget i det Hele bifaldt dette mit Forslag, mente Bygningsinspektøren ikke at kunne gaa ind paa en virkelig Omdannelse af Forbygningen, og som Følge heraf saae jeg ingen Mulighed for at afgive det hele Auditorium, men i det Højeste c. to Trediedele deraf, til den nye Læsesal. Et i denne Retning gaaende Forslag blev da af Udvalget indsendt til Ministeriet.

— Arbejdet ved de nye Kataloger fremmedes i det forløbne Aar paa sædvanlig Maade, og en Indberetning derom (for Finansaaret 1889—90) indsendtes under 29de Maj 1890 til Ministeriet. Til den alfabetiske Seddel-Katalog skreves der i Aarets Løb 2635 Sedler, alle hørende til Afdelingen Theologi, medens der i Fagkatalogen indførtes 8113 Titler. Desuden arbejdedes der videre paa den særskilte alfabetiske Katalog over Bibliothekets Samling af udenlandske Doktordisputater, særlig de medicinske.

2. Den botaniske Have 1890.

(Professor, Dr. E. Warming.)

A. Haven i snevrere Forstand.

Foruden de sædvanlige Renholdelses- og Vedligeholdelsesarbejder ere følgende Arbejder udførte i Aaret 1890:

1. Frilandsanlægget. Da det botaniske Laboratorium var færdigt, blev Omgivelserne indordnede i det øvrige Haveanlæg. Dette medførte ikke alene større Arbejder til Planering og Jordflytning omkring Bygningen, men endel af Plænen med de amerikanske Juglans- og Acer-Busketter samt Buskettet langsmed Østerfarimagsgade maatte delvis forhøjes eller afgraves. Hovedgangen blev udgravet og makadamiseret med de af Jorden udsamlede Sten. Alle paa Stykket værende større Træer bevarede; endel yngre Buske, hvoraf de fleste vare tiltrukne i Haven, plantedes. Saalangt som Bygningen naaede, plantedes en Hæk af Ulmus ud mod Østerfarimagsgade. Plænerne og Busketterne tilsaaedes med Græs, og Grupperne med de fleraarige Gramineer flyttedes herhen. Til dette Arbejde anvendtes c. 578 Arbejdsdage. I Ribes- og Spiræa-Busketterne ere endel Dubletter borttagne, og nogle af de gamle Exemplarer ere erstattede med yngre. Nogle større Thujaer, der stode for tæt paa hverandre, bleve borttagne og forsøgte plantede ved Portnerboligen for at dække det derværende Plankeværk. Paa den Side af Observatoriehøien, hvori Hvælvingen til de magnetiske Observationer er bygget, plantedes mindre Abies. Paa Grund af den ifjor foretagne Opgravning og Omlægning af Afløbsledningen fra Søen, maatte Salixbuskettet omgraves og tilsaaes. En ny Gang blev anlagt gennem det ned til Mosen, hvorimod den Gang, der førte over Stenhøjen ved det danske Kvarter, blev nedlagt og indordnet i den. Græsskraaningens langsmed Søen fra Broen og hen til Birkene blev omlagt og tilsaaet, ligeledes Græskanten mellem Museet og Gothersgade. I Kvarteret for de danske Planter paaførtes en større Del Ukrudsjord for at forhøje Bede og Gange, der vare sunkne meget ujevnt. Dette og Studiekvarteret vintergravedes, ligesom Størstedelen af Grupperne for de fleraarige Planter er vintergravet. Paa den Del af det toaarige Kvarter, der iaar er reolet, paaførtes et Lag gammel Gødning til Forbedring af Jorden, der var meget stiv; den ene Trediedel af Kvarteret for de enaarige Planter reoledes. Reoling af disse to Kvarterer er nødvendig for at ødelægge saameget som muligt af det Frø, Planterne hvert Aar kaste.

Forsøgshaven er udvidet med et Stykke paa den østlige Side ind mod den polytekniske Lærestanstalt, hen til hvis Grænse Espaliermuren blev flyttet; det blev reolet og Jorden forbedret. Gangen, der laa bag Muren, er nu belagt med Sten. Alle Gange ere jevnede og grusede.

2. Væxthusene. I disse ere iaar kun de stadige Arbejder blevne udførte. De 2 Cocos botryophora i Palmehuset ere nu blevne saa store, at det bliver nødvendigt at tage dem bort, saa at Phoenix spinosa og Arenga saccharifera kunne flyttes ind i Midten og endnu beholdes i nogle Aar. Af Planter i

Ballier ere 10 omplantede. Varmeapparatets Haner ere alle slebne, Rør og Pakninger eftersete og fornyede, hvor det var nødvendigt. Istedetfor den ene Dampkjedel, der var stærkt medtaget, indlagdes en ny af Staal; denne er lidt større end den, der borttoges, da det i strengt Vejr var vanskeligt at skaffe den nødvendige Damp med kun de 2 Kjedler (den tredje er i Reserve). Den Forandring maatte foretages, at Dampen til Føderen tages direkte fra Kjedlerne, hvorfor der fra dem til Føderen lagdes et særligt Rør med de nødvendige (3) Haner. Udblæsningsrøret blev repareret og ændret. Hoveddampprøret i F 1, 2, 3, 4 fornyedes; Returrøret blev omlagt og delvis fornyet; Kondensationspotten og den Del af Dampprøret til H, der ligger i F, fornyedes (36' à 1"). Dampprøret fra Akvariet til Forsøgshuset, der ligger i Jorden, opgravedes og fornyedes (63' à 1"). Returrøret fra Forvarmeren repareredes. 12 Stkr. $\frac{1}{2}$ " Haner til Dampprørene fornyedes, ligesom 1 Stk. 1" og 1 Stk. $1\frac{1}{2}$ " Damphaner til Hovedrøret til F og H maatte fornyes. Vandledningerne til Museet og Ledningen til Søen opgravedes og repareredes.

3. Bygningerne. Foruden det almindelige Eftersyn og Reparationer paa Tag og Fag er Følgende udført: Istedetfor det Stykke Jord, der afgaves til den polytekniske Lærestanstalt, blev endel af den gamle Espaliermur borttagen og en ny c. 77 Alen lang Mur opførtes i Skjellet mellem Anstalten og Haven, hvorved der opnaaedes mere Plads, Luft og Lys i Forsøgshaven. Langsmed Gothersgade fuldførtes Jernstakittet, og foran det botaniske Laboratorium sattes et større Indgangsparti med Granitpiller. Til raadne Stolper i det gamle Træstakit sattes 38 Stivere. I Stakittet indsattes c. 270 Rundstokke. Terrænet om Laboratoriet afgrænsedes ind mod Haven ved et Lægteværk. I Broen over Søen bleve 8 Planker fornyede, Brodækket tjæredes og Rækværket maledes. Taget paa det aabne Skur i Jordmagasinet fornyedes og dækkedes med Tagpap. For at formindske Dryp i Palmehuset ere Ruderne i det underste Lag Vinduer paa det nederste Tags nordvestlige Halvdel forsøgsvis lagte over hverandre istedetfor at være indfattede i Bly. Forandringen har viist sig hensigtssvarende og der agtes fortsat dermed. Lufthætten paa I er beklædt med Zink. Alle Havebænkene ere maledes. Undergartnerlejligheden i Medhjælperboligens Stue er repareret og oliemalet. 1 Værelse paa 1ste Sal er malet og istandsat.

4. Personalet. I Aarets første 3 Maaneder var Gartner Friedrichsen syg, saa at Undergartner Bremer besørgede Frøindkapslingen for ham. Undergartner Tscherning, der var brystsvag og hele Aaret havde været sygelig efter Influenza, døde den 20de September; han havde været Medhjælper fra 1881, 2den Undergartner fra 1888, og var en ihærdig og fremadstræbende Mand. Med Udgangen af September afskedigedes Undergartner Bremer, og i hans Sted antoges hidtilværende Medhjælper A. G. Becker som 1ste Undergartner. Som 2den Undergartner antoges Carl Madsen fra November. Som yngste (5te) Medhjælper antoges fra Oktober Havebrugskandidat Holmberg-Fahle, der tidligere havde arbejdet her i Haven som Elev. Undergartner Becker havde i Juli Maaned Permission for at rejse i England, hvortil han af Indenrigsministeriet havde faaet et Stipendium. Medhjælper C. O. Hansen var indkaldt til Militærtjeneste i September. Un-

der disse store Forandringer har det øvrige Personale tildels maattet udføre Arbejdet for de Fraværende.

I den Sag, Gartner Friedrichsen havde anlagt mod forhenværende 3die Medhjælper A. P. Hansen, blev afsagt Dom den 14de Juli, ifølge hvilken Injurierne bleve mortificerede og Hansen idømt en Mulkt af 300 Kr. samt Sagens Omkostninger.

5. Frø- og Plantebytning. Fra 45 botaniske Haver og 21 Private er modtaget c. 2000 Portioner Frø, hvoraf 921 ere saaede under ubestemt Nummer, endel er saaet under bestemt Nummer (saadanne Frø, der kunde bestemmes), de øvrige vare Dubletter eller ubetydelige Arter.

Der er modtaget 240 levende Planter (hvoraf 11 blandt Froet), fra 6 botaniske Haver og 23 private Gartnere og Havevenner. Giverne vare: Cand. mag. F. Børgesen, Planter fra Norge; Handelsgartner Bruun i Svendborg, Thuja; E. Boman fra Buenos Ayres, Frø; Direktør Correvon i Genève, Frø; Baron Eggers, Frø og Løg fra Vestindien; Cand. pharm. H. Friedrichsen, Frø og Rubus; Gartner Fridrichsen, Frø fra Nordamerika; Frøhandler C. Frisenette, Frø; Thom. Hanbury i Mortola, Frø; Docent Carl Hansen, sjeldne Coniferæ; Ingeniør H. Hansen, Løg fra Cap; Kandidat Hartz, Frø og Planter fra Grønland; Hr. Hasseriis, Løg fra Cap; Premierlieutenant Jensen, Planter fra Kaukasus; Pastor Koedt, Cactus; Professor Joh. Lange, Frø og Planter fra forskjellige Steder; Cand. mag. Jon. Lange, Planter fra Bornholm; Fru Lundholm, Frø fra Grønland; Gartner E. Moe, Bregner; Frøken E. Møller, Carya; Baron F. Müller ved Professor Warming, Frø; Theplanter Møller, Frø af Thea; Slotsgartner Paludan, Eranthis; Lærer Ottesen, Frø og danske Planter; Handelsgartner Chr. Petersen, Bregner; Etatsraad Petersen, Frø fra Sumatra; Pastor V. Petersen i Ørsted, danske Planter og Frø; Frøhandler Rafn, Frø; Cand. pharm. Rützau, Frø og danske Planter; Professor H. Scharling, Arum fra Palæstina; Professor Seidel i Dresden, Frø af Umbelliferæ; Møller Steensen, *Hesperis matronalis* fl. albo pl.; Kommunelæge Stockfleth, Frø, Cactus og Orchideer; Dr. med. Storch, *Asparagus comorensis*; Gartner Ulriksen paa Alnarp, sjeldnere og nyere Træer og Buske; Gartner Vesterby paa Fuglsang, *Amaryllis*; Professor Warming, danske Planter og Frø; Inspektør H. Wendland i Herrenhausen, sjeldnere og nyere Varmhusplanter.

Fra Haven er afgivet 302 Planter, 19 Arter Stiklinger og c. 3990*) Portioner Frø til 74 botaniske Haver og 23 Gartnere og Haveejere.

Foruden til Docenternes Forelæsninger og Examinere er der af afskaarne Planter til Undervisning afgivet 1242 Portioner til 76 forskellige Skoler (84 Lærere), 11 Kursus (13 Lærere, hvoraf 7 tillige vare Lærere i Skoler) og 19 Manuduktører. Desuden er der afgivet afskaarne Planter til Skolelærerexaminere i Kjøbenhavn, Odense og Aarhus.

6. I Forsøgshaven har Cand. pharm. Rützou endt Dyrkningen af Rheum. Cand. mag. Raunkjær benytter et Stykke. Cand. mag. Hj. Jensen har benyttet Forsøgshuset til fysiologiske Experimenter.

*) I Oversigten for de sidste 50 Aar, der indsendtes forrige Aar, er dette opført med 3833 Portioner, jfr. Univ. Aarb. f. 1888—89 S. 877—78.

7. Adgangskort til Haven ere udstedte til 29 Botanikere og Botanofiler, 26 Lærere og 26 Lærerinder, 24 Lærerindeelever, 30 Studiosi magisterii, 229 Stud. med., 7 Stud. polyt., 103 Stud. pharm., 41 Landbohøjskoleelever, 38 Seminarieelever, 11 Privatister, 2 Kunstnerinder samt endel af Universitetets Embedsmænd.

Til Væxthusene ere udstedte Kort til 32 Manuduktører (deraf 6 Damer) og Studerende; til at male i Væxthusene og Haven ere udstedte 13 Kort, desuden til at fotografere og brodere. Til Skoler ere udstedte 4 Kort, men de fleste besøgende Skoler komme kun enkelte Gange, hvorfor de ikke faae Kort. Af Betalingskort for en enkelt Person ere 2 solgte (Nr. 41 og 42).

8. Bestemmelsesarbejder. Der er af Dr. O. G. Petersen foretaget 612 Plantebestemmelser og Planterevisioner, dels fra Friland, dels og navnlig fra Væxthusene, og Studiekvarteret samt det danske Kvarter ere reviderede. I Vintermaanederne har han, forsaavidt Bestemmelsesarbejde ikke forelaa, fortsat Registreringen af Planteafbildninger. Museumsinspektør Kjærskou har bestemt de nye Bregner, Brassiceer og Myrtaceer og tillige revideret disse Grupper.

B. Museet.

1. Udførte Bestemmelses- og Konservator-Arbejder.

a. Herbarierne.

Bestemmelsesarbejder: 1. I Generalherbariet er Bestemmelsen af de amerikanske Myrtaceer fuldendt. Af Bregnerne ere bestemte Gleicheniaceer, Cyatheer, Acrosticheer, Grammitideer og Slægterne Onoclea, Woodsia, Adiantum, Pteris, Cryptogramme og Phegopteris af Museumsinspektør Kjærskou. Samtidig ere de ældre Bestemmelser reviderede, det lille Format overført til stort, alle Exemplarerne nøjagtig etiketterede, og hver Art forsynet med etiketteret Omslag efter Verdensdelene. Blandt Phæophyceer ere Bestemmelser foretagne hist og her af Dr. Kolderup Rosenvinge. Endel vestindiske Planter ere bestemte af Baron Eggers. De sydamerikanske Cactaceer ere bestemte af Dr. Schumann i Berlin, Slægten Cocoloba af Dr. Lindau i Berlin, Nyctaginiaceerne af Dr. Heimerl i Wien, nogle brasilianske Gramineer af Professor Hackel i St. Polten (Østerrig), de af Professor Warming samlede brasilianske Sapindaceer af Professor Radlkofer i München, og endel brasilianske Planter (Begonier, Artocarpaceæ o. fl.) af Professor Warming. — 2. I det arktiske Herbarium er Bestemmelsen af de grønlandske Havalger og af de grønlandske Karplanter bleven fortsat af Dr. Kolderup Rosenvinge paa Grundlag af de i de sidste Aar gjorte Indsamlinger. — 3. I det danske Herbarium ere de af Dr. Kolderup Rosenvinge paa den biologiske Station og paa en Rejse i Efteraaret indsamlede Havalger blevene bestemte af Samme.

Konservatorarbejder: 1. I Generalherbariet er den i 1889 paabegyndte slægtsvise Ordning og Interkalation af de i de senere Aar opklæbde Planter fortsat (Loranthaceae Leguminosae) ved Cand. mag. Raunkjær. Slægten

Hieracium er ordnet, og de enkelte Arter, forsynede med midlertidige Omslag, ere lagte alfabetisk indenfor de 4 Underslægter. Phaeophyceerne ere med Undtagelse af endel af Fucaceerne endelig ordnede. De senere store Sendinger af Eggers (Flora Ind. occidentalis exs.) ere ordnede og Etiketter skrevne. Professor Warming har næsten fuldendt Ordningen af det brasilianske Herbarium (med Undtagelse af endel til den Glaziouske Samling hørende, ubestemte Familier). Dubletterne ere udtagne og ligge omtrent færdige til Fordeling. Følgende Samlinger ere udtagne og præparerede til Udlaan: Barringtonieer, Lecythideer, nogle Sapotaceer, Bignoniaceer, Cactaceer, nogle Lauraceer, nogle brasilianske Sapindaceer, Slægten Batrachium, Isert's vestindiske Planter, de vestindiske Simarubaceer, Rutaceer, Bixaceer, Samydaeceer, Sapotaceer samt Drypetes. Af de udlaante og tilbagesendte Samlinger ere Dubletter udtagne og Etiketter til disse skrevne. — 2. I det arktiske Herbarium ere de indkomne Samlinger af grønlandske Planter fra Fru Lundholm og Stud. mag. H. Lassen foreløbig ordnede. Af en Samling islandske Planter fra Stefánsson ere Exemplarer udtagne til Museet. Store Exemplarer af islandske og grønlandske Alger ere præparerede og tørrede i stort Herbarie-Format eller til Ophængning. — 3. I det danske Herbarium er nyt Materiale dels interkaleret, dels præpareret til Opklæbning. Dette Arbejde er fuldført fra Begyndelsen af Fanerogamerne indtil Lobeliaceae. Halvmosserne ere ordnede i Slægter og Arter. Mosserne ere ordnede familievis (Arbejdet næsten fuldendt). Følgende Samlinger er udtagne og præparerede til Udlaan, Revision og Bestemmelse: Halvmosserne, Sphagnaceerne og Slægten Batrachium. — 4. I Museets Magasiner af ikke ordnede Herbarieplanter er Fremlægning til Opklæbning og Etikettering paabegyndt og fuldendt for den store (egentlige) Galathea-Samlings Vedkommende. Af Mosserne er over Halvdelen udtaget og fordelt til Generalherbariet, det arktiske og danske Herbarium. En stor Mængde Alger ere udtagne og foreløbigt fordelte til Interkalation. Isert's, Hornbech's og Krebs's Herbarier ere ordnede til Interkalation, Dubletter udtagne og Etiketter skrevne. Af de ovennævnte under Bestemmelsesarbejder omtalte Filices ere de tilsvarende Grupper og Slægter udtagne, interkalerede eller henlagte som Dubletter, og Etiketter skrevne. Endvidere ere udtagne de ovennævnte til Udlaan præparerede Familier og Slægter. Af Damerne, der arbejde i Museet, ere over 15000 Exemplarer opsatte paa Papir.

b. Tørsamlingen.

Det ifjor paabegyndte Ordningsarbejde er fortsat indtil Tricocceæ og alle Dubletter udtagne, henlagte og stemplede som saadanne. Præparaterne i Reagensglas ere paa denne Maade fuldt færdige og forsynede med endelige Etiketter. De større Præparater i Kuppelglas derimod ere blot hensatte med de gamle Etiketter af Mangel paa passende Glas. Dernæst ere de Svampe opstillede, som Docent Rostrup da var færdig med at bestemme. Disse repræsenteredes væsentlig af større Exemplarer og anbragtes derfor i Skuffer med Glaslaag (hver Art i sin Æske). Resten anbragtes i Reagensglas, som ligeledes opbevares i Skuffer. Nogle meget store Svampe ere

anbragte i Balkonskabene, andre i Kuppelglas; disse sidste dog ikke endelig opstillede af Mangel paa passende Glas. Paa disse faa og Myxomyceterne nær, som ere givne Cand. mag. Raunkjær til Revision, ere samtlige Svampe i Tørsamlingen færdige. Af Lichener ere 3 Kasser sendte til Pastor Deichmann-Branth til Bestemmelse, Resten er opstillet i Æsker med nye Etiketter i Skuffer med Glaslaag i Lighed med Svampene (690 Stk.) Originaletiketterne ere vedlagte hvert Exemplar i en sort Kapsel for ej at vansyne, og Dubletterne ere udtagne og stemplede. I Skabene ere nogle Skillevægge bortskaarne for at skaffe mere Lys, og desuden ere 4 nye Skabe opstillede og tagne i Brug. I Balkonskabene ere flere nye Præparater opstillede. Da Skabene i Nr. 20 overlodes til det medicinsk-bateriologiske Laboratorium, maatte den der opstillede farmakognostiske Samling flyttes, og hensattes indtil videre i nogle Skabe i Nr. 23.

c. Spiritussamlingen.

Alle Kryptogamerne ere nedflyttede i de ved Studiesamlingens Flytning ledigblevne Skabe i Nr. 22. I 2 fra Spirituspræparationsværelset (Nr. 18) laante Skabe nedflyttedes endvidere Samlingen af Misdannelser og af arktiske Planter. Ved disse Omflytninger vandtes Plads i Hovedsamlingen til der at opstille alle Museets andre Spirituspræparater af Fanerogamer paa en mindre Rest nær, som anbragtes i Skabe i Nr. 18, hvor de imidlertid af Mangel paa Plads staa altfor tæt. I Hovedsamlingen derimod ere de opstillede saaledes, at Interkalation i nogen Tid er mulig. Denne Ordning medførte selvfølgelig en Forskydning af den hele Samling, og Lejligheden benyttedes da til at borttage nogle generende Skillevægge, hvorved Lysforholdene bedredes endel. En Mængde nye Præparater ere opstillede. Nogle Dubletter ere sendte til Museet i Upsala.

2. Udlaan fra Museet.

Følgende er blevet udlaant: Til P. Hariot i Paris *Ectocarpus siliculosus* og *Conferva melaena* af Lyngbye's Herbarium (atter tilbagesendte). Til Professor Engler i Berlin brasilianske Sapotaceer af Generalherbariet (atter tilbagesendte). Til Dr. Wille i Norge *Barringtonieer* og *Lecythideer* af Generalherbariet. Til Museumsassistent Rützou Arter af *Erythroxyton* *Andira*, *Rhamnus*, *Turnera*, *Santalum*, *Strophanthus*, *Rottlera*, *Hydrastis* og *Cannabis* af Generalherbariet (atter tilbagesendte). Til Professor Bureau i Paris amerikanske *Bignoniaceer* af Generalherbariet. Til Professor Reincke i Kiel *Sphacelaria caespitula* af Lyngbye's Herbarium (atter tilbagesendte). Til Dr. Schumann i Berlin nogle brasilianske *Cactaceer* og de brasilianske *Malvaceer* af Generalherbariet. Til Dr. Mez i Berlin nogle brasilianske *Lauraceer* af Generalherbariet. Til Professor Baillon i Paris 4 Ørstedske Arter af Slægterne *Razisea*, *Chilanthemum*, *Hansteinia* og *Siphonoglossa* af Generalherbariet (atter tilbagesendte). Til Professor Radlkofer i München endel brasilianske *Sapindaceer* af Generalherbariet. Til Konsul L. Krug i Berlin Isert's vestindiske Herbarium. Til Pastor Deichmann-Branth 3 Kasse Lichener af Tørsamlingen. Til Provisor C. Jensen i Hvalsø *Hepati-*

cae og Sphagnaceae af det danske Herbarium. Til Professor Urban i Berlin de vestindiske Simarubaceae, Rutaceae, Bixaceae, Samydaceae, Sapotaceae samt Drypetes af Generalherbariet. Til Cand. pharm. Gelert i Kjøbenhavn Slægten Batrachium af Generalherbariet og det danske Herbarium.

3. Udsending af Dubletter fra Museet.

Af Generalherbariet ere Dubletter sendte til Følgende: Til Konsul L. Krug i Berlin Planter fra Tortola og St. Jan, samlede af Eggers (41 Arter). Til Dr. Heimerl i Penzing ved Wien brasilianske og mexikanske Nyctaginaseer (30 Arter). Til den botaniske Forening i Kjøbenhavn Alger (17 Arter) og Fanerogamer (8 Arter) i 109 Expl. Til Museumsassistent Rützou med Forpligtelse til at afgive dem til et vordende farmaceutisk Institut: officinelle Planter (28 Arter).

Af det arktiske Herbarium ere Dubletter sendte til Følgende: Til Museet i Berlin grønlandske Karplanter (27 Arter). Til den botaniske Forening i Kjøbenhavn islandske Karplanter, samlede af Stefánsson.

4. Museets Forøgelser.

a. Herbarierne. *α.* Generalherbariet har modtaget følgende Forøgelser: 1) Hauch & Richter: Phycotheca universalis Fasc. 6—7 (kjøbt). 2) Planter fra Arabia felix, samlede af Schweinfurth, fra W. Barbey (137 Arter). 3) Alsine fra forskellige Lokalteter (4 Expl.) fra A. Schulz. 4) En Samling Planter fra Landbohøjskolens Have fra Professor J. Lange. 5) Neckera sp. fra Kamtshatka, leg. Wormskjold, fra Frøken C. Rosenberg. 6) Vestindiske Myrtaceer, samlede af Eggers, Krug, Sintenis, Stahl og Andre (53 Numre) fra Museumsinspektør Kiærskou. 7) Fanerogamer fra Canada (98 Arter) fra Professor Macoun i Ottawa. 8) Newfoundlandiske Alger (23 Arter) fra Museet i Paris. 9) En fascieret Fritillaria imperialis fra Dr. V. A. Poulsen. 10) En lignende fra Justitsraad Juel. 11) En Pakke Planter fra Nyholland, samlede af F. Mueller, fra den botaniske Forening i Kjøbenhavn. 12) Sibirske Mosser (omtr. 200) fra Rigsmuseet i Stockholm ved Professor Nathorst. 13) Carex (91 Arter) fra New York, fra L. H. Bailey. 14) Rabenhorst: Fungi Europ. exs. Edit. nov. Series II. cent. XXXVII (kjøbt). 15) Norske Planter (omtr. 50) fra Stud. mag. Børgesen. 16) Hvidkaal med hvide Blomster fra Apotheker Zahrtmann. 17) Planter fra Østsibirien, Turkistan, Altai, Japan og Brasilien (547 Arter) fra Museet i St. Petersburg ved Professor E. Regel. 18) 6 Pakker Planter fra Asien, Afrika og Amerika, fra Museet i Berlin ved Professor Urban. 19) En fascieret Chrysanthenum fra Justitsraad Juel. 20) En lille Samling europæiske Planter fra Cand. pharm. Gelert. 21) To større Pakker exotiske Planter fra Professor J. Lange. — *β.* Det arktiske Herbarium har modtaget følgende Forøgelser: 1) Grønlandske Carexarter (16), samlede af Wormskjold, fra Frøken C. Rosenberg. 2) 3 Pakker islandske Planter fra Adjunkt Stefánsson. 3) Rosa »villosa« fra Færøerne, fra H. C. Müller. 4) En stor Samling tørrede Karplanter fra Sydgrønland, fra Fru Lundholm. 5) 5 Pakker grønlandske Planter, samlede af Stud. mag. Hartz, fra Grønlands-Kommissionen. 6) 3 Pakker grønlandske Planter, samlede af Stud. mag. Lassen, fra Grønlands-Kommissionen. —

γ. Det danske Herbarium har modtaget følgende Forøgelser: 1) Fanerogamer (20) fra Cand. mag. Raunkjær. 2) En Pakke Planter fra den botaniske Forening i Kjøbenhavn. 3) Sjeldne eller sjeldnere danske Planter (2 store Pakker) fra Brygger Th. Schiøtz i Odense. 4) En Pakke, mest bornholmske Planter fra Cand. mag. Lange. 5) 24 Fanerogamer fra Stud. mag. Børgesen. 6) *Urocystis soroporoides* fra Museumsassistent S. Rützou. 7) *Linaria vulgaris* (Pelorie) fra Kandidat Mortensen. 8) En Pakke Fanerogamer fra Cand. pharm. Gelert. 9) 3 slesvigske Fanerogamer fra Cand. pharm. Friderichsen i Haderslev.

b. Tørsamlingen har modtaget følgende Forøgelser: 1) Frugter af *Quercus conferta* fra Skovfrøhandler J. Rafn. 2) Gren med Kogler af *Dammara australis* fra Direktør Nyeland. 3) Vestindiske Frugter og Frø (21) fra Baron Eggers. 4) En mindre Samling franske Kalkalger fra Dr. Kolderup Rosvinge. 5) En Samling Vedprøver fra den argentiske Republik, fra la section Argentine d'Expositon universelle de 1889 à Paris. 6) Gummi af et Træ paa St. Croix, fra Stud. med. E. Arendrup. 7) Geaster mammosus fra Ermelunden, fra Stud. mag. N. Hartz. 8) *Eucalyptus Lehmanni* (dyrket paa Teneriffa, samlet af Wulff) fra Dr. V. A. Poulsen. 9) 5 danske Fungi fra Samme. 10) *Callitris Roei*, samlet af Ferd. Mueller, fra Professor J. Lange. 11) Cactaceer (28 Arter) fra Dr. Stockfleth. 12) Frugter og Frø af danske Planter (10) fra Museumsassistent Rützou. 13) *Merulius lacrymans* (stort Exemplar) fra Samme. 14) En Pilebusk, Fungi, Jordbundsprøver, samlede af Stud. mag. Lassen, fra Grønlands-Kommissionen. 15) En Pilebusk, en Kasse Fungi og Lichener, samlede af Stud. mag. Hartz, fra Grønlands-Kommissionen. 16) *Pinus Laricio* var. *Pallasiana* (Kogler) fra Professor J. Lange. 17) En Kasse grønlandske Mosser og Lichener og 9 Birkevedprøver fra Fru Lundholm. 18) Grene med Kogler af *Cedrus Atlantica*, *Cedrus Libani* og *Picea Californica* fra Direktør Nyeland.

c. Spiritussamlingen har modtaget følgende Forøgelser: 1) *Malaxis paludosa* fra Jylland, saml. af Raunkjær, fra Dr. V. A. Poulsen. 2) Tropiske Orchideer (4) fra Etatsraad Lotze i Odense. 3) *Pittosporum fasciculatum*, saml. af F. Mueller, fra Professor J. Lange. 4) Danske Fungi (10) fra Museumsassistent Rützou. 5) *Reboulia hemisphærica* og *Mitrula paludosa* fra Dr. V. A. Poulsen. 6) 10 Arter Fungi fra Bornholm, fra Docent Rostrup og Professor Warming. 7) *Lycoperdon*, *Anona*, *Cakile maritima* med Hunblomster, *Stachys tuberifera* fra Professor Warming. 8) Fungi (42) fra Docent Rostrup. 9) Præparater af *Carex*, Fungi etc. fra Museumsassistent Rützou. 10) 3 Kasser med grønlandske Planter, samlede af Stud. mag. Hartz, fra Grønlands-Kommissionen. 11) Grønlandske Planter fra Fru Lundholm. 12) En Frugtstand af *Artocarpus incisa* fra Professor Warncke.

d. Museets Haandbibliothek har modtaget følgende Forøgelser: 1) Hookers *Icones plantarum*. Third series Vol. I.—IX. (kjøbt). 2) Engler et Prantl: *Die natürlichen Pflanzenfamilien*, Lieferung 40—54 (kjøbt).

5. Museumsbygningen.

Det nye Laboratorium toges i Brug 1ste September 1890. I Forbindelse hermed staa endel Ændringer i Museet. Læsesalen blev istandsat og oliemalet; en Jernsøjle blev sat under Loftstrageren, der havde krummet sig betydeligt under Vægten af det ovenover værende Herbarium, dernæst vendtes Bænke, Borde og Katheder, saa at de Studerende for Eftertiden ikke komme til at sidde som hidtil, med Øjnene vendte mod Lyset. Værelset Nr. 22, der hidtil har været brugt til Studiesamlingen, blev nu, efter dennes Flytning til det nye Laboratorium, taget i Brug til Spritsamlingen af Alger og Svampe. Nr. 11, der havde været anvendt til Planteanatomien, blev, efterat være forsynet med 3 store nye Skabe, taget i Brug til Alge-Herbarierne. Nr. 23, der havde været overladt til Plantefysiologien, toges i Brug for Spritsamlingen og af Dr. Salomonsen (se nedenfor). Endelig bleve Nr. 11 og 24 istandsatte og Væggene oliemalede. Gulvet i Nr. 10 ferniseredes. Et Stativ af Jern til at tørre Plantedele paa opsattes i Nr. 18. 5 Fag Forsatsvinduer anskaffedes, og i Værelserne Nr. 4, 5, 14 m. fl. foretoges Reparationer og Ændring af Skabe.

6. Lokalers Benyttelse af Andre.

Det medicinsk-bakteriologiske Laboratorium optager som hidtil 3 Værelser i Kjælderens; i det ene skaffedes der mere Plads for det derved, at den derværende farmaceutiske Samling flyttedes bort, og Skabene stilledes til Disposition for Dr. Salomonsen. Da Antallet af Studerende er saa stort, har Dr. Salomonsen yderligere faaet Tilladelse til at benytte det hidtil til Plantefysiologien overladte Lokale Nr. 23, der forøvrigt for Eftertiden vil blive benyttet til Spritsamlingerne. — Auditoriet har som i tidligere Aar været benyttet af botanisk Forening til dens Møder om Vinteren og af Gartnerforeningens kjøbenhavnske Kreds til Tegneundervisning. For Eftertiden vil ogsaa naturhistorisk Forening benytte det til sine Vintermøder.

C. Bibliotheket.

Læsestuen har været besøgt af 558 Personer. Udlaan har fundet Sted til 575 Personer; Antallet af udlaante Bøger var 981 Værker (1094 Bind).

Bibliotheket har modtaget 63 Tidsskrifter, hvoraf 19 ere Gaver fra Videnskabernes Selskab i Kjøbenhavn, Akademie der Wissenschaften i München, Minnesota Academy of Science, Botanisk Have i St. Petersburg, Botanisk Forening, Naturhistorisk Forening, Redaktionerne af Gartner-tidende og af Ugeskrift for Landmænd.

Endvidere er modtaget 178 Værker, af hvilke 38 ere Fortsættelser. 56 ere Gaver fra Ministère du commerce et des colonies de France, Geological Survey of Canada, Akademie der Wissensch. i München, Universitetet, Videnskabernes Selskab, Kommissionen for Grønlands Undersøgelse, Botanisk Forening, Naturhistorisk Forening, samt Professor J. G. Agardh i Lund, Student J. C. Bay, Stud. mag. F. Børgesen, Cand. pharm. K. Fri-

derichsen i Haderslev, Cand. pharm. O. Gelert, Professor C. Grønlund, Dr. E. Hisinger i Helsingfors, Cand. pharm. C. Jensen i Hvalsø, Museumsinspektør H. Kiærskou, Dr. V. A. Poulsen, Cand. mag. C. Raunkjær, Docent E. Rostrup, Dr. Stockfleth, Professor Warming. — 226 Bind ere blevne indbundne eller heftede.

Portrætsamlingen er bleven forøget med 35 Billeder, af hvilke de 32 ere skjænkede af fhv. Apotheker Boysen, de andre af Student Bay og Professor Warming.

Nogle Manuskripter ere blevne skjænkede af Fru Nanna Liebmann, Lærer S. Petersen og Docent E. Rostrup.

Da Bibliothekaren, Dr. Kolderup Rosenvinge var fraværende i Juli Maaned som Lærer paa den biologiske Station, vikarierede Dr. O. G. Petersen for ham.

D. Videnskabelige Arbejder.

Foruden de ovenfor Nævnte, til hvem Dele af Samlingerne have været udlaante, ere følgende videnskabelige Arbejder udførte paa Grundlag af Havens Samlinger og Instituter. Dr. O. G. Petersen har benyttet Havens levende Materiale af Scitamineer til en endnu ikke tilendebragt Fremstilling af disse Planters Anatomi, samt et Antal monokotyledone Planter fra Væxt-husene og Friland til en Undersøgelse af Stenglens Tykkelsevæxt hos Monokotyledonerne (forelagt i Botanisk Forening i November 1890). Dr. Kolderup Rosenvinge har omtrent afsluttet Bearbejdelsen af de senere Aars Indsamlinger af grønlandske Fanerogamer, og er gaaet videre med Bearbejdelsen af de grønlandske Havalger. Professor Warming har gennemgaaet hele sit brasilianske Herbarium i Anledning af et Arbejde over Lagoa Santas Vegetation, der publiceres i Videnskabernes Selskabs Skrifter, og har iøvrigt fortsat Studiet af Havens Materiale af Podostemaceer.

Fra Efteraaret af har Docent S. Rostowzew fra Moskva arbejdet i det anatomiske Institut for at studere Ophioglossum vulgatum i Henseende til Anatomi og Udviklingshistorie; Arbejdet publiceres i Danske Videnskabernes Selskabs Oversigt for 1891. Baron Eggers har i længere Tid studeret Textilplanters Anatomi.

Biologisk Station. Et botanisk Kursus holdtes fra den 1ste—15de Juli under Ledelse af Dr. Kolderup Rosenvinge. Deltagerne vare Studd. mag. Bay, Ravn og Wesenberg-Lund. De i Holbæk Fjord og tilgrænsende Vande almindeligt forekommende Arter bleve gennemgaaede, hvorved de Studerende fik Lejlighed til at gjøre Bekjendtskab med Repræsentanter for de større Hovedafdelinger af Algerne. 31 Slægter (38 Arter) bleve mere eller mindre indgaaende undersøgte med Hensyn til Bygning og Udvikling; desuden undersøgtes endel Typer af Diatomeer. — I sidste Halvdel af Juli Maaned benyttede Dr. Kolderup Rosenvinge en ledig Plads under det zoologiske Kursus til egne Undersøgelser over Algevegetationen i Holbæk Fjord, idet han dog lejlighedsvis gav de Studerende Oplysninger med Hensyn til Algerne.

3. Det zoologiske Museum 1889.

Første Afdeling.

(Professor, Dr. Lütken.)

I. Den værdifuldeste og betydeligste Forøgelse, som Hvirveldyr-Afdelingen har modtaget, ogsaa i dette Aar, var en ny Sending af fossile Pattedyr-Skeletter og Skeletdele fra Pampasformationen, som Etatsraad, Dr. med. Lausen havde afsendt som Gave til Museet, kort førend han tiltraadte den Tilbagerejse til Europa, paa hvilken Døden overraskede denne Museets største Velgjører. Af denne Samlings Indhold skulde fremhæves et næsten helt Skelet af *Megatherium americanum* og et temmelig fuldstændigt Skelet af et andet Kjæmpedovendyr, *Myiodon gracilis*, samt diverse Knogledede, Hovedskaller o. s. v. af begge de nævnte Slægter og af en tredje Kjæmpedovendyr-Slægt (*Scelidotherium*); endvidere Skeletdele, Haleskeder, Pandeskjolde o. s. v. af 4 Slægter af Kjæmpebæltedyr (Skjolddyr, Glyptodonter), en Hovedskal af »Sabelkatten« (*Machærodus*), Skeletdele, Tænder o. s. v. af mærkelige uddøde Hovdyr (*Mastodon*, *Toxodon*, *Typotherium*). Da det var forbundet med tidsspildende Vanskeligheder at faae samlet af Sendingens mange Kasser, hvad der hørte sammen til samme Individ o. s. v., var man endnu ikke naaet videre end til et foreløbigt Overblik over Samlingens Indhold og til forberedende Overvejelser af dens hensigtsmæssigste Behandling og Opstilling samt enkelte Restaureringsarbejder. Hidtil havde man nemlig kunnet hjælpe sig med at anbringe de store Kjæmpedovendyr-Skeletter (*Scelidotherium* og *Lestodon*) af de tidligere Lausenske Sendelser, som hverken taalte at udsættes for Støv eller at afvadskes, i Museets store Hal under et Slags Gardiner eller Telte, der bleve skudte tilside, naar Museet var aabent for Offentligheden — et nødvendigt, men uskjønt Arrangement, som ikke vilde kunne taales, naar nu de to ovennævnte *Megatherium*- og *Myiodon*-Skeletter ogsaa skulde anbringes Side om Side med dem. Til at huse disse 4 Skeletter af Kjæmpedyr, som vilde danne en næsten enestaaende Gruppe af højeste videnskabelig og populær Interesse, samt de største Pansere af Skjolddyr, vilde der kræves et i Hallen opstillet Glasskab af anselige Dimensioner. Det vilde koste en ikke ringe Sum, og dets Anbringelse vilde medføre besværlige Omflytninger og Sammenflytninger; men det var nødvendigt, og der var derfor indgivet Forslag om den dertil fornødne Bevilling*).

II. Af andre større eller betydningsfuldere Gaver har Afdelingen modtaget:

1. Fra zoologisk Have: 10 i samme døde Pattedyr, blandt hvilke kunde fremhæves 1 Gepard (*Felis jubata*), 1 Zebra (*Equus Burchellii*), 2 Aber (*Cercopithecus diana* og *Cercocebus albigena*) og 1 Halvabe (*Lemur rufifrons*); samt 46 Fugle, af hvilke kunde fremhæves: 2 Fasaner (*Cerionis Temminckii* og *Phasianus Soemmeringii*), 1 Tinamu (*Tinamus solitarius*), 1 »Aguja-Ørn« (*Buteo melanoleucus*), 3 Due-Arter (*Spilopelia tigrina*, *Turtur Senegalensis* og *Geopelia striata*), 1 Marabustork (*Leptoptilus javanicus*), 1 Trane (*Grus canadensis*), 1 Hejre (*Ardea alba*) o. s. v.; samt Rede og Æg af en

*) Jfr. foran S. 154—55.

Gjøge-Form (*Geococcyx guira*) og Æg af Alligatorskildpadden (*Emysaurus serpentinus*). De af disse talrige Gaver, som egnede sig dertil, og til hvilke der var Plads — hvilket desværre ikke gjaldt om Zebraen, for hvis Vedkommende man havde maattet lade sig nøje med at preparere Skelettet og Skindet, det første til Opstilling, det sidste til Opbevaring — vare blevne udstoppede og opstillede i Museet (jfr. et senere Afsnit af denne Beretning).

2. Fra den nordamerikanske Fiskerikommission var modtaget 109 Arter (ca. 250 Exemplarer) af mindre nordamerikanske Ferskvandsfiske, de fleste hørende til Aborrefiskenes og Karpesfiskenes Familier, de øvrige til Ferskvands-Ulkene, Tandkarperne, Mallerne, Gedderne, Laxene, Sildene o. s. v. Samlingen gav et særdeles godt Overblik over denne Side af den rige nordamerikanske Fauna og vilde ikke kunne være tilvejebragt fra nogen anden Kilde. Af de 109 Arter var der kun faa, som iforvejen vare tilstede i Museet.

3. Fra Museum of Comparative Zoology at Harvard College (Direktør Alexander Agassiz) var modtaget 57 sydamerikanske Mallefiske (44 Arter); en meget værdifuld og kjærkommen Berigelse, da de allerfleste vare ukjendte i Museets ellers i denne Retning ingeniunde fattige Samling.

4. Fra Museet i Lyon (Direktør, Professor Lortet): 7 Afstøbninger af uddøde Krybdyrs Skeletter (Øgler, Krokodiler og Skildpadder) fra den franske lithografiske Skifer ved Cirin.

5. Fra Dr Deichmüller i Dresden (som Gave til Etatsraad Steenstrup): 2 forstenede Urpadde-Former (*Stegocephaler*), den første Repræsentation »in originali« af denne uddøde Dyregruppe i Museet (*Melanerpeton*, *Branchiosaurus*).

6. Fra det kongelige Museum for nordiske Oldsager: talrige Knogler fra Stenalderens Boplads og Kjøkkenmøddinger, fra Moser og Gravhøje, fra Kolding Havn, Udgravninger ved Ribe og Vordingborg o. s. v. Fremhæves kunde Knogler af Gejrfugl (*Alca impennis*) og af Svartsiden (*Phoca groenlandica*).

7. Fra Cand. mag. Collin: 32 dels indenlandske dels udenlandske Krybdyr og Padder og 23 Fiske m. m.

8. Fra Kaptajn F. Wandel af Flaaden, som Udbytte af flere i Davis- og Danmarksstrædet med Orlogskrydseren »Fylla« anstillede Skrabninger: 22 Fiske, hvoriblandt flere af stor Interesse for Kundskaben om den arktiske Havfauna. Desuden Kraniet af en Han-Ren med haarklædte Takker af ualmindelige Dimensioner.

9. Fra Kolonibestyrer R. Müller: 21 grønlandske Fiske, hvoriblandt flere Sjeldenheder.

10. Fra Kolonibestyrer Lytzen: 1 grønlandsk Fisk og 4 grønlandske Fugleskind.

11. Fra Fru Lundholm: 5 grønlandske Fiske.

12. Fra Forretningsfører T. Gunnarson: 1 Skind af en Islom, nogle islandske Sild og en særdeles stor og smuk Vaagmær (*Trachypterus arcticus*).

13. Fra Professor Collett: 1 bredpandet Søulv (*Anarrhichas latifrons*).

14. Fra Hr. Larsen: 1 Spøgelseabe (*Tarsius spectrum*) fra Borneo.

15. Fra Kaptajn Schmidten: 1 Skind af Gnaveraben (*Chiromys*) fra Madagaskar.

16. Fra Kammerherre Grev Moltke til Nørager: 1 »Bukke-Raa« : en Raa (Hun) med rudimentære Takker. Dens anatomiske Undersøgelse var udført ved Dr. Boas; dens Kranium og Knogler opbevarede i Museet.

17. Af de fra Fyrene indsendte Fugle var der opbevaret 40. Fremhæves kunde en *Acrocephalus aquaticus*, indsendt fra Hammershus.

18. Efter Overenskomst med »Dansk Fiskeriforening« vare indsendte til Museet 188 Hoveder og enkelte hele Dyr eller Unger af Sæler, dræbte i danske Farvande; af

disse tilhørte 11 Graasælen (*Halichoerus grypus*), 76 *Phoca vitulina* og 1 *Phoca hispida*. Noget Udbytte for Kundskaben om Sæl-Arternes Udbredning ved vore Kyster, om Grænserne for Variation i Tandforhold o. s. v. indenfor Arten m. m. vilde denne Foranstaltning forhaabentlig give. 19. Fra Studiesamlingen var overført 48 Stykker af Pattedyr, mest Kranier af mindre Pattedyr, enkelte Skind eller Pattedyr i Spiritus, Kranier af *Equus Burchellii* og *E. quagga* samt af *Aulacodus Swinderianus* — en større Gnaver, der, ligesom de nævnte Hestearter, ikke vare repræsenterede i Museet — vare de væsentligste Forøgelse, som Afdelingen paa denne Maade havde erhholdt.

III. Af mindre Gaver havde Samlingen desuden modtaget en stor Mængde: Danske Pattedyr vare indsendte af: Lærer Bache: 2 *Hasselmus* (*Muscardinus avellanarius*) fra Slagelse Lystskov; Dr. Boas; Cand. mag. Hj. Jensen; Redaktør Feddersen (en Hvirvel af den c. 1770 ved Hjarnø strandede Kaskelot); Overlæge Gad (et af et Rensdyr tygget og gnavet Stykke Rentak); Fru Sell (1 Brud) og Arbejdsmand H. Andersen samt af Afdelingens Bestyrer. Fra Murmester Schougaard havde Museet gennem Kultusministeriet modtaget nogle Barder af den ved Barritskov i Januar 1889 inddrevne Finhval. Andre Pattedyr vare skjænkede af: Menageriejer Poulsen (1 Isbjørn, 1 Bavian og 1 ung Abe), Direktør Huss (et argentinsk Bæltedyr) og Hr. Freund i Paraguay (Skelet af en Næsebjørn). Danske og nordiske Fugle af: Hr. Suhr (Svenstrup ved Nakskov), Hr. Svendsen (Pillemark, Samsø), Jægermester A. Brun, Kandidat Barfod, Studenterne Helms og Hechmann, Vildthandler Bertelsen, Professor Chievitz, H. Viale, Justitsraad Juel, Kandidat Stefanson, Arkitekt Hagerup (bl. A. et Æg af Steppehønen), Kandidat Siboni, Museumsassistent Steenstrup, Skovfoged Christiansen, Proprietær F. Andersen og Fyrmester Hinrichsen. Flere Fugleelskere havde indsendt Stuefugle, som døde hos dem (Grosserer B. Christensen, Fru Dinesen, Fru Oberstinde Thestrup og Justitsraad Juel). Enkelte Krybdyr og Fiske (eller Dele af saadanne) vare desuden skjænkede af eller indsendte af Redaktør Feddersen, Postexpeditør Schrader, Læge Ulrich, Skovrider Buch, Dr. Boas, Konsul Løjtved, Menageriejer Poulsen (en ung Alligator), Dr. Sørensen, Dr. Joh. Petersen, Konsul Wolff (en Savfiskesav) og Konservator Hansen, som ogsaa havde afgivet til Museet Kropskeletterne af forskellige, til Udstopning for Private, indsendte Fugle.

IV. Ved Bytning var erhvervet: 1) 1 Abeskelet (*Cercopithecus pyrrhonotus*), 2) 5 brasilianske Kolibriskind, 3) 1 vestindisk Aaleform (*Myrophis*), 4) 1 jydsk Løgfrø og 2 Larver af samme Paddeart og 5) Kjæverne af en meget stor Rokke fra Færøerne, en stor Rokke (*Raja batis*), nogle Seier (*Gadus virens*), en lille Helleflynder og et Grindehval-Foster, sammesteds fra.

V. Ved Kjøb var Afdelingen bleven forøget med: a. Pattedyr: 1) Kraniet af et fossilt Hovdyr (*Oreodon Culbertsonii*) fra det vestlige Amerikas Miocendannelser; 2) 8 Kranier af Pattedyr, 2 Pattedyr i Spiritus og 2 Pattedyrskeletter (*Mephitis* og *Tolypeutes*) fra Tandil og Santa Fé i Platatasterne; 3) 1 lille Halvabe (*Chirogaleus pusillus*) fra Madagaskar og 1 lille Pungabe (*Acrobates pygmaeus*) fra Nyholland; 4) Kranier af Gorilla (Han),

Murmeldyr og Gemse; 5) 14 ceylonske Pattedyr (Egern, Flaggermus, Mus); 6) en (ufuldstændig) Hovedskal med Underkæve af en Vildorne fra en Tørvemose ved Svebølle. b. Fugle: 3 grønlandske Fugleskind (hvoriblandt en *Squatarola helvetica*). c. Krybdyr og Padder: 1) 10 Øgler, Slanger og Padder fra Haiti; 2) 2 Krodokil-Arter i Skind (*Crocodilus intermedius* og *frontatus*), 1 Krokodilkranium (*Cr. cataphractus*), 2 Skildpaddekranier (det ene af *Trionyx javanicus*), 1 Pythonkranium og et Kranium af en Leguan-øgle (*Gonyocephalus*); 3) 2 Skildpadder, 31 exotiske Øgler og Padder i Spiritus; 4) 38 Øgler, Slanger og Padder fra Platastaterne (Tandil, Santa Fé o. s. v.); 5) 49 ceylonske Krybdyr og Padder; 6) 2 nyhollandske Øgleskind og 7) 10 Slanger fra San Paulo (Brasilien). d. Fiske: 1) 89 ceylonske Fiske; 2) nogle grønlandske Fiske; 3) 40 Fiske fra Tandil og Santa Fé i Platastaterne; 4) 1 Knurhane (*Trigla hirundo*) og 1 Glansfisk (*Lampris guttatus*); 5) nogle udstoppede Fiske til Repræsentation af den nordiske Fiskefauna og 6) 2 fossile Fiske (*Coelacanthus penicillatus* og *Squatina alifera*) fra den lithografiske Skifer — meget værdifulde Forøgelse af den palæontologiske Underafdeling af Fiskeklassen.

VI. Ordnings- og Opstillingsarbejderne havde medført, at ikke mindre end 612 Stykker vare blevne indordnede og opstillede i Samlingen — i hvilket Tal end ikke var indbefattet talrige osteologiske Præparater, Smaafiske i Rørglas o. s. v., som ikke udstilledes, og som derfor vel indførtes i Specialkatalogerne, men ikke i Opstillingsjournalen. Af disse 612 Stykker faldt c. 50 paa de faunistiske Afdelinger, de øvrige nærmest paa den almindelige systematiske Hvirveldyrsamlings forskellige Underafdelinger.

Af udstoppede Pattedyr var der i den almindelige Samling opstillet 8, af hvilke kunde fremhæves 1 Orang-Utan-Hun, 1 Gepard, 1 Bezoarged, 2 Abeformer (*Cercopithecus diana* og *C. albigena*), 1 Dværgantilope (*Cephalophus Maxwellii*) — alle skjænkede af den zoologiske Have — og 1 Søko (Manatus)-Unge; i den danske Pattedyrsamling 3 Stykker. Af Pattedyr i Spiritus var der opstillet 6 i den almindelige Samling, af hvilke kunde fremhæves de ovenfor omtalte *Chirogaleus pusillus*, *Aerobates pygmaeus* og *Tarsius spectrum*; i den danske Pattedyrsamling var der opstillet 5 Stykker (deriblandt Han og Hun af *Hasselmus*). Af Pattedyrkranier var der indsat i Samlingen 84 (Aber 4, Flaggermus 22, Insektædere 5, Pungdyr 3, Rovdyr 4, Gnavere 34, Gumlere 6 og Hovdyr 6); Kraniet af en Gorilla-Han, af Quagga- og Dau-Hesten og af Gnaverslægten *Aulacodus* vare de mærkeligste af disse Forøgelse. I Hvalsamlingen var opstillet en udstoppet »Hvidnæse« (*Lagenorhynchus albirostris*) samt et Skelet og et Kranium af samme Delfin-art. I den palæontologiske Afdeling Kraniet af *Oreodon Culbertsonii* og af *Glyptodon typus* samt en Underkævegren af *Mastodon Humboldtii*.

I den almindelige Fuglesamling var opstillet 39 udstoppede Fugle, af hvilke kunde fremhæves en *Tinamus solitarius* og en *Ceriornis Temminckii*, samt flere andre i det Foregaaende omtalte af den zoologiske Have skjænkede Fugle; i den danske (nordiske) Fuglesamling 10 Fugle (*Acrocephalus aquaticus* og *turdoides*, *Acanthis carduelis*, *Loxia bifasciata*, *Tringa maritima*, *Uria grylle*, *Larus minutus* og *Anser albifrons*); i Samlingen af Fuglekranier 3 Stykker.

Af Krybdyr og Padder var der opstillet 4 udstoppede Stykker (*Crocodylus frontatus* og *intermedius*, en stor indisk og en stor brasiliansk Frø); i den almindelige Spiritussamling 140 Stykker (65 Padder, 1 Kvælerslange fra Haiti, 1 Skildpadde og 73 Saurier), af hvilke en stor haitisk Leguanform (*Metopoceros cornutus*) kunde fremhæves; af danske Padder 21 Stykker. Af Skeletter: 13 af Padder og 5 af større Øgleformer (*Tiliqua*, *Salvator*, *Varanus*, *Iguana*) og af Kranier 9. I den palæontologiske Afdeling 7 Gipsafstøbninger af fossile Krybdyrformer fra den franske Juraformation ved Cirin.

De Forøgelse, som Fiskeklassen havde modtaget i dette og foregaaende Aar, havde medført Opstilling i Spiritus i den almindelige Fiskesamling af 33 Fiske af forskellige Familier, tilbyttede i forrige Aar fra Museet i Milano, 9 mindre nordamerikanske Ferskvandsfiske og 48 sydamerikanske Mallefiske. Den ved Cand. mag. Posselts Hjælp foretagne Revision af den store Aborre-familie (*Percoidei*) havde foranlediget Opstillingen af 175 Stykker af denne Familie. Denne store Forøgelse af de opstillede Arter og Slægter havde paa den anden Side, af Hensyn til Pladsen, krævet, at et omtrent tilsvarende Antal Exemplarer, som tidligere vare opstillede i det kongelige naturhistoriske Museum — i hvilket der ofte var opstillet et større Antal Exemplarer af hver Art — havde maattet vige Pladsen og vare indlemmede i den ikke opstillede eller udstillede, men ordnede Supplementsamling.

Af nordiske Fiske var der opstillet 8 i Spiritus. Af Fiskeskeletter var der opstillet 9, af større Kranier 2. Samlingen af større udstoppede Fiske var bleven forøget med 12 Stykker: 1 Vaagmær, 1 Glansfisk, 2 Arter af Pansergedder, flere Hajer (*Carcharias brachyurus* og *C. (Hypoprion) brevirostris*, *Alopias vulpes*, 1 *Galeus*, 1 *Notidanus*, 1 *Sphyr*a og 1 *Scymnus*) og Rokker (*Trygon*) m. m. I den palæontologiske Afdeling var opstillet de to omtalte Stykker: *Squatina alifera* og *Coelacanthus penicillatus*.

— Der var optegnet 101 Adgangskort som udstedte til Afdelingen. Som vedkommende hele Museet skulde endnu anføres, at de Besøgendes Antal paa de Dage, da Museet har staaet aabent for Offentligheden, havde været 57244.

Anden Afdeling.

Den om denne Afdeling af Inspektør Levinsens afgivne Beretning findes under de Moltkeske Afdelinger.

Tredie Afdeling.

(Inspektør, Dr. Meinert.)

Før det Specielle anføres, skulde i Almindelighed bemærkes, at der i det forløbne Aar var arbejdet med stor Anvendelse af Tid saavel af Inspektør som af Afdelingens videnskabelige Medhjælper, Dr. H. J. Hansen, paa en Sammenarbejden af Spiritus-Magasinerne med Hovedsamlingen, og paa den dertil hørende Etikettering. Dernæst havde ogsaa Spiritussamlingens delvise Omordning i Anledning af den nye Vejviser taget ikke ringe Tid. Endelig skulde Opmærksomheden henledes paa den gennemførte An-

vendelse af Tubesystemet, som overhovedet har muliggjort den nuværende fyldige Opstilling med Bevaring af alle fornødne Oplysninger.

I. Insekterne.

Samlingen af tørre Insekter.

A. Generalsamlingen. 1) Sammenstillingen af den gamle Tønder Lund-Sehestedske Samling er nu færdig (jfr. Beretningen for 1888). 2) Opstillingen af Hvepsenes Orden er fortsat med Kraft, og Sammenstillingen og Bestemmelsesarbejdet er nu afsluttet (Kandidat Schlick). Præparationen og Opstillingen er fortsat fra Slægten *Vespa* blandt *Vespariæ* til Slægten *Halictus* blandt *Apiariæ*. 3) Af Billernes Orden ere Familierne *Gyrini*, *Hydrophilini*, *Staphylinidæ* sammenstillede (Kandidat Schlick). 4) Kandidat Lundbecks grønlandske Indsamlinger (i 1889) ere ordnede og sammenstillede; jfr. Gaver og Forøgelser Nr. 2.

B. Den danske Samling. 1) Af Billerne er Barkbillernes (*Tomicini*) Familie revideret og paany opstillet (Konservator Løvendal); 5 Kasser. 2) Bearbejdelsen af Staphylinerne er fortsat med Grupperne *Stenini* og *Blediini*. 3) Opstillingen af Tægerne er fortsat fra *Monanthia ciliata* til *Miris dolobratus*; 13 Kasser. 4) Sammenstilling og Opstilling af Bladhvepsene er naaet til *Tenthredinopsis punctulata* (Kandidat Borries); 3 Kasser. 5) Sommerfuglesamlingen er delvis revideret formedelst Tilvæxt, navnlig af Dohlmans Samling; jfr. Gaver og Forøgelser Nr. 1.

C. Oversigtssamlingen. 1) 2 store Kasser med tørrede Arachnider ere opstillede. 2) Spiritus-Samlingen er ført igjennem Insekternes Klasse. — Samlingen har været benyttet i Aarets Løb af 42 Personer.

II. Edderkopperne.

En kritisk Bestemmelse af de danske ægte Edderkopper, *Araneæ*, er begyndt, og man er naaet gjennem Familierne *Epeiridæ* og *Salticidæ* (Dr. Will. Sørensen).

III. Krebsdyrsamlingen (Crustaceerne).

Generalsamlingen. 1) Den i forrige Aar begyndte omfattende Bearbejdelse af Crustaceerne, jfr. Beretningen f. 1888, er fortsat af Dr. H. J. Hansen, og 33 Arter af Krabber ere bestemte. 2) En anselig Samling Krebsdyr fra Ceylon og Paumben er sorteret, og en minutøs Eftersøgen af Bundfaldet af Svampe og Koraller foretaget, hvorved mange smaa, nye Arter fandtes (Dr. H. J. Hansen); jfr. Gaver og Forøgelser Nr. 5. 3) En mindre, men righoldig Samling Krebsdyr fra Davis- og Danmarksstrædet er sorteret, bestemt og opstillet (Dr. H. J. Hansen); jfr. Gaver og Forøgelser Nr. 8.

Af Gaver og Forøgelser fremhæves: 1) En betydelig Samling af danske, laplandske og nogle grønlandske Sommerfugle, kjøbt af Fabrikant Dohlmann (600 Kr. paa særlig Bevilling*). 2) Udbyttet af Kandidat Lundbecks betydelige Indsamlinger i Grønland i 1889 (foruden Størstedelen af de bekendte Arter af Insekter henved 40 nye Arter). 3) Studiesamlingen (Professor Lütken) har overladt Afdelingen en vigtig Samling af Krebsdyr, nemlig Slægten

*) jfr. Univ. Aarb. f. 1888—89 S. 747—48.

Cyamus (11 Arter, deriblandt Originalemplarer til de af Professor Lütken opstillede Arter). 4) Kjøbt en Samling Sommerfugle fra Madagascar (46 Arter). 5) Kjøbt en Samling Krebsdyr fra Ceylon og Paumben (over 30 Arter, foruden mange nye, minutiøse Former). 6) Kjøbt den interessante Udviklingsrække af Billeslægten *Sitaris*. 7) Kjøbt *Peripatus capensis*. 8) Modtaget af Kaptain Wandel en righoldig Samling Krebsdyr og Pycnogonider fra Davis- og Danmarks-Strædet. 9) Modtaget af Dr. Ulrich en Samling Krebsdyr, navnlig Copepoder, fra Korvetten Dagmars Togt i det nordlige Atlanterhav. 10) Modtaget i Bytte fra Göttinger-Museet, Professor Ehlers, en Samling dekapode Krebsdyr, alle bestemte af de Man (35 Arter). 11) Modtaget af Konsul Witzke i Maracaibo en Samling tørrede Biller, afsendte med Brevposten. 12) Modtaget af Hr. Superintendent C. Kragh i Nagasaki en yderligere Sending af Silkeorme-Pupper og disses Parasit *Ugimya Sericariæ*. 13) Modtaget i Bytte fra Bergens Museum nogle større Krebsdyr (3 Arter). 14) Modtaget i Bytte fra Museet i Cambridge Mass., Professor Herm. Hagen, den yderst vigtige Larve til *Platyphylla castoris* Rits. og Larven til Carabslægten *Glyptus*, fra Senegal. 15) Modtaget af Missionær Løventhal nogle Biller fra Vellore, nye for Samlingen. 16) Modtaget af Docent, Dr. Jungersen en Skrubbudse med Fluelarver i Øjet og en Suite af den interessante Krebsdyr-Slægt *Artemia*. 17) Modtaget af Docent Rostrup Udviklingsformer af forskellige danske Insekter. 18) Modtaget af Kandidat Herm. Borries mange Bidrag til Insekternes Udvikling, navnlig Hvepse og deres Larver. 19) Modtaget af Baron, Oberst Rosenkrantz nogle Bille-Arter, nye for Faunaen. 20) Modtaget af Konservator Løvendal flere meget sjældne indenlandske Biller, tildels nye for Faunaen og i Antal. 21) Yderligere har Afdelingen modtaget Gaver fra Kandidat Marius Jensen, Kandidat Schlick, Dr. H. J. Hansen, Baron Eggers, Fiskehandler Oscar Frederiksen, Kandidat Gudmann, Kandidat Ad. Jensen, Kandidat Wesenberg-Lund, Toldkontrolør Holstebro, Alb. Meier, Øst, samt Frøken H. Petersen. 22) Inspektør har ogsaa iaar kunnet afgive endel Bidrag til Insekternes Udviklingshistorie, navnlig af Bladhvepse, Biller, Myg og Bladlus.

Til Gjengjæld for modtagne Dyr er der afgivet større eller mindre Samlinger til Museerne i Göttingen, Bergen og Cambridge.

Af fremmede Videnskabsmænd har Afdelingen iaar staaet i Forbindelse med Custos Ritsema i Leiden og Professor Thomsen i Lund.

Endelig har Afdelingen givet Stof til videnskabelig Undersøgelse saavel for Inspektør (forskjellige Fluelarver, saavel indenlandske som fremmede) som for den videnskabelige Medhjælper, Dr. H. J. Hansen (*Squillaer* og *Cicader*).

De Moltkeske Afdelinger.

I.

Studie- og Undervisningssamlingen.

(Professor, Dr. Lütken.)

De Forhold, hvorunder denne Afdeling af Universitetets zoologiske Museum virker, ere ikke i Aarets Løb undergaaede nogen væsentlig Forandring til det Bedre eller til det Værre. Med Hensyn til Sagen i sin

Almindelighed vil det derfor være tilstrækkeligt at henvise til Aarsberetningen for 1888, da det, som i denne Retning her kunde anføres, kun vilde blive en lidet varieret Gjentagelse af, hvad der ved denne og tidligere Lejligheder er udtalt. Virkemidlerne, de personlige og de materielle, have været de samme, og er der end i Aarets Løb anskaffet baade Forelæsningsbetegninger, literære Hjælpemidler og Præparater, nogen Fremgang altsaa utvivlsomt tilstede, er Hovedulempen — at Studiesalen er altfor lille — dog stedse tilstede og vil føles mere og mere, især saalænge de Studerendes Antal af begge Klasser — medicinske og naturhistoriske — ikke kjendelig aftager. Bestyreren kan derfor ikke undlade at udtale som sit sikre Haab, at, naar det mineralogiske Museum og den dertil knyttede Professorbolig blive ledige, vil endel af disse Lokaler blive overladt Studiesamlingen, saaledes at der kan indrettes to Studiesale, den ene for Hvirveldyrpræparaterne, den anden for de lavere Dyrs, foruden nogle Arbejdsrum for specielle Arbejder, zootomiske Øvelser og deslige.

Det maa dog ogsaa her berøres, at Professor zoologiæ har været betænkt paa, paa anden Maade at raade Bod paa de lidet tidssvarende Forhold, hvorunder almindelige zoologiske Studier kunne fremmes her ved Universitetet. Allerede tidligere har han bestræbt sig for at faae oprettet »en zoologisk Sommerskole« i Hellebæk, der kunde give naturhistoriske Studerende Lejlighed til at dyrke Havdyrenes Studium i selve Naturen. Der var dertil udarbejdet en temmelig fuldstændig Plan, men Forholdene tillode ikke dens Realisation. Da der vistnok vilde blive Lejlighed til andetsteds at meddele Noget om denne Sags Historie, skulde der ikke dvæles videre ved den her, men kun anføres, at, efterat der — under nogen Medvirkning af Professor zoologiæ ved de forudgaaende Raadslagninger — er bleven oprettet under Indenrigsministeriet en mobil biologisk Station til Undersøgelse af de for Havfiskeriet betydningsfulde Forhold paa den marine Zoologis Omraade, har Indenrigsministeriet godhedsfuldt tilbudt at optage 5 Studerende mod Afholdelse af de med deres Ophold paa Stationen forbundne Udgifter. Der er derfor gjort Indstilling om en Bevilling af 2200 Kr. til Bestridelse af disse og andre dermed følgende Udgifter — Stipendier til Eleverne, Honorar til Lærerne, Apparater o. s. v. —, og forhaabentlig vil den næste Aarsberetning kunne give Underretning om, at denne Institution, af hvilken Professor zoologiæ lover sig meget til at give det zoologiske Studium Fylde og Friskhed, er traadt i Kraft.*)

Studiesamlingens Materiel er forøget med et lignende Antal Præparater og Gjenstande som i 1888, nemlig c. 130 Nummere, af hvilke nogle ere kjøbt i Udlandet, andre tilvejebragte herhjemme eller udførte af Afdelingens Præparatør. Man har, kort sagt, benyttet de Lejligheder, som tilbød sig til at illustrere vigtigere Bygningsforhold. Af de hele upræparerede Gjenstande, som ere opstillede i Studiesamlingen, skal her eksempelvis nævnes: Larve, Pupe og Imago af Næsehornsbillen, Han og Hun (kjøbt); Larve af Træhveps og forskellige Bladhvepse; Larver af Oxebremsen; Larver, Puper og Imago af Myreløve (ydede af Museets entomologiske Afdeling); Termiternes forskellige Former (Arbejder, Soldat o. s. v.), repræsenterede

*) Jfr. foran S. 155—59.

for 4 Arter; en Lever med Itker; 2 Exemplarer (fra Kaptain Wandels Indsamlinger) af *Phormosoma placentæ* aff., repræsenterende en ejendommelig Gruppe af Dybvands-Echinider (*Echinothuridæ*), som hidtil ganske manglede i vore Samlinger, samt nogle andre Echinodermer; et Par Blæksprutter (*Sepia*, *Todarodes*). Af osteologiske Præparater skal fremhæves: Rygrad, Brystben og Lemmer af en stor Delfin (*Lagenorhynchus albirostris*); Hovedskal, Luffer, Rygrad, Brystben o. s. v. af et Grindehval- og et Hvidfiskeføster; Hovedskal af Paka; Hovedskal, For- og Baglemmer af en Penguin; en Række Tungeben af forskellige Fugle; flere Skeletter og Skeletdele af større Frøer; et lille Alligator-Skelet; de fleste Skeletdele af en Varsler; Hovedet af en Giftslange og en Kvælerslange (*Python*) samt et Præparat af de rudimentære Baglemmer af samme; Hovedskal med Mere af en Havaal (*Conger*) o. s. v. Af Præparater af Bløddele til Oplysning af andre anatomiske Forhold er anskaffet (ved Kjøb) Injektionspræparater og andre anatomiske Præparater til Oplysning om Bygningen og Bløddelenes Forhold hos Pattedyr (*Mus*, *Spermophilus*), Krybdyr (*Lacerta*, *Emys*), Padder og Snegle (*Helix*) og Krebsdyr (*Astacus*). Desuden er der præpareret af nyt eller af ældre hengjemt Materiale et ikke ubetydeligt Antal Præparater af Hjerter, Lunger, Luftrør og andre Indvolde, især af Krybdyr (*Python*, *Alligator*, *Tiliqua*, *Salvator*, *Chelonia*.) Ni Afstøbninger af Pattedyrhjerner, som Professor d'Arcy Thompson sendte til Gjengjæld for nogle overladte Vaagmære til anatomiske Undersøgelser, indlemmedes ligeledes i Studiesamlingen.

Til Museets 3die (entomologiske) Afdeling afgaves den hidtil i Studiesamlingen opbevarede og af Bestyreren i 2 Afhandlinger behandlede rige Samling af *Hvallus* (*Cyami*): 9 Arter, 20 Glas, samt 25 Rørglas med Insektlarver, som havde Interesse for Hovedsamlingen.

Af literære Hjælpebidler er anskaffet: P. Girod, *Manipulations de Zoologie*, Annimaux Invertébrés og A. Vayssièr, *Atlas d'anatomie comparée des Invertébrés*, 4 Hefter med 40 Tavler og Tavleforklaring samt det sidst udkomne Hefte af det Leuckartske Parasitværk.

II.

Bløddyr-, Straaledyr- og Ormesamlingen.

(Inspektør Levinsen).

Forøgelse af Samlingen. Af større Forøgelser skulle nævnes følgende:

1. Af Dr. K. Fristedt, som for Øjeblikket opholder sig i Indien, er kjøbt en ret anselig Samling fra Ceylon og Indien. Den indeholder Repræsentanter for de fleste Klasser, dog er vistnok Svampene rigest repræsenterede.
2. Kaptain i Marinen Wandel har paa et Togt med Orlogsskonnerten »Fylla« i Davisstrædet og Danmarksstrædet foretaget Skrabninger paa meget store Dybder (indtil 426 Favne), som i høj Grad have beriget vor Kundskab til disse Egenes Dyreliv. Af det interessante Indhold, som dog langt fra er bestemt, skulle fremhæves følgende Former: *Phormosoma* n. sp., *Schizaster fragilis*, *Cidaris papillosa*, *Goniaster phryianus*, *Astropecten tenuispinus*, *Astropecten arcticus*, *Astropecten Andromeda*, *Pteraster multipes*, *Ophio-*

musium n. sp., Ophiopleura n. sp., Ophiochiton ternispinus, Ophioscolex glacialis, Lætmonice filicornis, Flustra Barleei, Bugula Alderi, Bugula n. sp., Raspailia sp., Colella sp., Acanella Normani, Sagartia Acanellæ, Flabellum arcticum, Actinostola callosa, Clavularia sp. 3. Af Frøken B. Esmark i Christiania er kjøbt en Samling norske Land- og Ferskvandsbløddyr paa 92 Arter. 4. Dr. v. Ihering, som har havt Museets sydamerikanske Unio- og Anodonta-Former til Undersøgelse, har tilbyttet sig en Snes Numre af disse, medens Museet til Gjengjæld erhvervede 20 i vore Samlinger hidtil ikke repræsenterede brasilianske Arter, hvoriblandt som Sjældenheder: Anodonta legumen og Castallia undosa.

Af mindre Forøgelser skulle fremhæves: Fra det zoologiske Institut i Göttingen har Afdelingen tilbyttet sig følgende Ophiurer, af hvilke de fleste ere nye for denne: Ophiarachna clavigera, Ophiarthrum elegans, Ophiomastix asperula, Ophiomastix caryophyllata, Ophiomastix pusilla, Ophiomyxa brevispina, Ophiopeza fallax, Ophiothrix cataphracta, Pectinura infernalis, Ophionereis fusca. Skipper S. P. Nielsen har i Aarets Løb indsendt: et stort Stykke af en Oculina fra Wäderøerne, hvorpaa sidde talrige Bryozøer, et Exemplar af Flustra securifrons fra Thyborøn, nogle Sten med Bryozøer fra Grenaa, et Exemplar af en for vor Fauna ny Snegl, Siphon islandicus samt nogle Forsteninger fra Hindsgavl og Grenaa, Perlefisker Niels Andersen har foræret Afdelingen to smukke Stykker af Ctenicella pectinata samt et Exemplar af en Turbinaria-Art. Af forhenværende Styrmand Beyer er kjøbt to andre Stykker af Ctenicella pectinata samt et smukt Exemplar af en Verrucella-Art, hvilken Slægt hidtil ikke var repræsenteret i vort Museum. Af Fisker Lars Kuhlman i Hornbæk er indsendt nogle Stykker Sandsten, hvorpaa findes en for vor Fauna ny Bryozø, Lepralia Pallasiana. Pastor Grundtvig har indsendt nogle fossile Crinoider fra Kalkbrud ved Maquoketa, Iowa. To interessante danske Blæksprutter ere erhvervede, nemlig et meget stort Exemplar af Todarodes sagittatus, indsendt af Strandfoged Vrensted i Lønstrup, og en Loligo Forbesii gennem en Fisker. Det sidstnævnte Stykke er den første kjønsmodne Hun, som Museet kommer i Besiddelse af. Fra Boghandler Lyngø jun., har Museet modtaget Variationsrækker af danske (og norske) Ferskvandsmollusker, navnlig af de smaa Arter. Speciel Interesse have nogle Arter, indsendte af Dr. Sparre-Schneider i Tromsø, og Pisidiumformerne, der ere bestemte af Hr. Clessin. Underlæge Ulrich har ombord paa Korvetten »Dagmar« i Atlanterhavet indsamlet en Del pelagiske Dyreformer, som Doliolum, Salper, Ribbegopler; et Par smaa Blæksprutter o. s. v. Cand. mag. J. Collin har indsendt endel forskjellige Dyreformer, hvoriblandt skal fremhæves endel danske og norske Havmollusker. Blandt de sidste have særlig Interesse Variationsrækker af Littorina obtusata, Littorina palliata og Littorina rudis. Postexpedient Blauenfeldt har foræret Afdelingen et Exemplar af den vestindiske Svamp Geodia gibberosa. Overlæge Haslund har foræret Museet et Exemplar af en ny Ikte, fundet hos en Siameserinde og hjemsendt af Dr. Deuntzer i Bangkok. Dyret vil blive beskrevet af Bestyreren under Navnet Labiocotyle siamensis.

Mindre Bidrag skyldes endvidere Følgende: Konsul Løjtved i Tyrus (Konkylier), Etatsraad Steenstrup (fossile Bløddyr fra Uddevalla), Dr. phil.

Joh. Petersen (4 Expl. af *Sipho islandicus* fra Østersbanken N. V. for Hirtshals), Ingeniør Raavad (2 Kjæmpe-Anodoner, af hvilke den ene maalte 230^{mm}), Kolonibestyrer Møldrup (et Par store Svampe), Bojesen i Tandil (Exemplarer af *Achatina*, *Bulimus*, *Ampullaria*, *Helix* og *Ostrea*), Assistent Steenstrup, Kolonibestyrer Lytzen, Cand. mag. Posselt, Kandidat Schlick, Skolebestyrer Neve, Student Lundbeck, E. V. Gundel.

Bestemmelses- og øvrigt videnskabeligt Arbejde. Bestyreren har fortsat sine Studier over de danske Bryozøer og fuldendt den videnskabelige Bearbejdelse af disse. Dette Arbejde vil, ledsaget af en Tavle, blive trykt i »Det videnskabelige Udbytte af Kanonbaaden »Hauch's« Togter«. Den øvrige Del af Bestyrerens Tid er bleven optagen af den foreløbige Bestemmelse af det i Aarets Løb tilkomne, usædvanligt rigelige Materiale.

Afdelingens Assistent, Dr. phil. Joh. Petersen har afsluttet sin Virksomhed paa Museet med Ordningsarbejder indenfor Slægten *Ostrea*. Efter hans Udnævnelse til Bestyrer af den »biologiske Station« har den nye Assistent, Cand. mag. H. Posselt, fortsat og tilendebragt dette Arbejde. Han har desuden begyndt en højst nødvendig Revision og Katalogisering af de højnordiske Mollusker, med specielle Hensyn til den grønlandske Fauna. Slægten *Buccinum* er paa denne Maade bragt i Orden.

Ordnings-, Konservations- og andet praktisk Arbejde. Opstillingen af et Antal Hornkoraller har nødvendiggjort en Omordning af de ottearmede Koraller i Værelset Nr. 7. Af Hensyn til disse Dyrs Skrøbelighed er dette Arbejde udført af Bestyreren, som har foretaget denne Ordning efter det nyeste Koralsystem. Ordningsarbejder indenfor andre Afdelinger (Rørglassamlinger og tørrede Sager) ere med Bestyrerens Vejledning foretagne af E. V. Gundel, som paa samme Maade har lavet Oversigtssamlinger til Brug for Studerende over *Echinidæ*, *Asteridæ* og *Ophiuridæ*.

I Aarets Løb ere 173 Skuffer rensede og beskyttede mod Støv samt 14408 Æsker malede.

Af fremmede Videnskabsmænd har Afdelingen været besøgt af Dr. Monticelli fra Neapel, som har studeret vore Trematoder og Cestoder, samt af Professor O. Torell, som har studeret vore *Buccinider*.

Af Arbejder, baserede paa Afdelingens Materiale, skal nævnes de to første Hefter af »Det videnskabelige Udbytte af Kanonbaaden »Hauch's« Togter«. Heri ere *Echinodermer*, *Snegle* og *Muslinger* bearbejdede af Dr. Joh. Petersen, Blæksprutterne af Cand. mag. H. Posselt.

4. Det mineralogiske Museum 1889.

(Professor Johnstrup.)

Den i 1888 paabegyndte systematiske Undersøgelse af de geologiske Forhold i Danmark har havt tilfølgende, at Museets mangeaarige Assistent, Kandidat Steenstrup ophørte med denne sin Virksomhed den 1ste April 1889, idet det overdroges ham at lede den geologiske Undersøgelse af den nordligste Del af Jylland. Den anden Assistent i Museet, Cand. polyt. Ussing blev derved 1ste Assistent, medens Ussings Plads overtoges af den midlertidige Assistent, Stud. polyt. Hintze.

Medens Ussing i den første Halvdel af Aaret opholdt sig i Udlandet paa en Studierejse og derefter foretog en geologisk Undersøgelse i Fyen, der senere vil blive omtalt, vikarierede en yngre Studerende for ham i Museet. Efter Tilbagekomsten har Ussing især beskæftiget sig med Ordningen og Katalogiseringen af den meget omfangsrige Kalkspath-Gruppe.

Den anden Assistent har været Bestyreren behjælpelig med de daglig forefaldende Arbejder vedrørende Museets Tilvæxt og Afsendelser samt taget Del i Vejledningen af de yngre Studerende ved Benyttelsen af Museets Forelæsnings-samling, hvis ene Afdeling (Mineralierne) er revideret og ordnet paa en mere tidssvarende Maade.

Siden Dr. Mørchs Død har Museet savnet den nødvendige palæontologiske Medhjælp, men iaar er en yngre Zoolog, Cand. mag. Posselt, formaet til at foretage en Bearbejdelse af Museets betydelige Samling af Forsteningerne fra Kridtformationen. Han er begyndt med Undersøgelsen af Brachiopoderne i Faxekalken, hvorfor der er tildelt ham et Honorar af 200 Kr., som er udredet af de Moltkeske Legaters Konto I. og II.

Tvende Udlændinge have faaet tillaans fra Museet Forsteninger til Benyttelse ved deres videnskabelige Arbejder. Professor Nathorst i Stockholm har saaledes faaet tilsendt Museets Samling af Planteforsteninger fra Hör i Skaane, og Mr. Davis i Halifax Fiskeforsteninger fra den danske Kridtformation. Af disse Samlinger er den første alt remitteret efterat være afbenyttet og nøjagtig bestemt af Professor Nathorst.

Blandt de fremmede Videnskabsmænd, der have besøgt Museet iaar, skulle kun anføres Direktor Conventz fra Danzig, der ønskede at gjøre sig bekendt med vor Samling af dansk Rav i Anledning af hans Undersøgelse over Ravets Udbredelse i Nord-Europa, samt Professor Cohen og Dr. Deecke fra Greifswald, der gennemgik Museets Samlinger fra Bornholm. De to Sidstnævnte fik ogsaa tillaans en Suite af Stenarter derfra, der er tilbage-sendt.

Da Lærer Frydensberg havde underrettet Museet om, at der i Ordrup var fundet endel Rav ved en Brøndgravning, blev der udført en større Udgravning, for at lære Lagets Beskaffenhed at kjende, og det godtgjordes derved, at det indeholdt en usædvanlig Mængde afrundede Ravstykker og andre Gjenstande af ikke ringe Interesse. De med Gravningen forbundne Omkostninger (c. 104 Kr.) udrededes af det Brockske Legat, der ifølge Fundatsen netop er bestemt til at anvendes blandt Andet til Undersøgelsen af danske Jordarter.

Da den danske geologiske Undersøgelse er nøje knyttet til det mineralogiske Museum, forsaavidt som Ministeriet har overdraget Museets Bestyrer Ledelsen deraf og bestemt, at alle de derved tilvejebragte Samlinger skulle indlemmes i Museets Afdeling af danske Stenarter og Forsteninger, saasnaart den nye Museumsbygning er færdig, bør der her ogsaa gives en Meddelelse om de i 1889 udførte Arbejder af det dermed beskæftigede Personale.

Fra 1ste April, da den geologiske Undersøgelse var fuldstændig sat i Værk ifølge den udkastede Plan, have de 2 faste Geologer, nemlig Rørdam og Steenstrup været beskæftigede 5 Maaneder i Marken med Under-

søgelsen af Alluvialdannelserne, som det har en særegen Interesse at lære nøje at kjende især til Belysning af Landets Hævning. Enhver af dem har været understøttet ved Detailundersøgelserne af 2 yngre Studerende, og Rørdam har fortsat den af ham i 1888 indledede Undersøgelse af den nordligste Del af Sjælland, medens det overdroges Steenstrup Undersøgelsen af den nordligste Del af Vendsyssel. Disse to Steder i Danmark valgtes til at begynde med, fordi man vidste, at Hævningen her er størst. I indeværende Vinter 1889—90 foretages nu en Bearbejdelse af de i Marken indvundne Resultater dels ved Udarbejdelsen af geologiske Kort over det undersøgte Terræn, dels ved kemiske og mekaniske Analyser af Jordarterne, der foretages i et midlertidigt oprettet Laboratorium i St. Pederstræde. Til Hjælp ved disse Arbejder er antaget en af de ovennævnte Assisterter, Cand. polyt. V. Madsen.

For saameget som muligt at fremme den geologiske Undersøgelse har endvidere, som foran nævnt, Museumsassistent Ussing efter Hjemkomsten fra Udlandet taget Del deri med Assistance af 2 Studerende, idet han begyndte Undersøgelsen af det nordlige Fyen, der varede omtrent 3 Maaneder, saa at der ialt har været udsendt 3 Geologer og 6 Assisterter. Desuden har Dr. phil. Joh. Petersen baade i Marken og i Museet ydet Hjælp ved Bestemmelsen af de i Alluvialdannelserne forekommende subfosile Bløddyr-Skaller, hvortil han har særligt Kjendskab fra sine fleraarige Undersøgelser af Kattegattets nuværende Fauna.

Til Instrumentsamlingen er anskaffet en Bølgeflade-Model fra Bøhm & Wiedemann i München og optiske Præparater fra Steeg & Reuter i Bonn.

De enkelte Afdelinger i Museet have faaet følgende Forøgelser i Aarets Løb.

A. *Mineralsamlingen.* 1) Kolonibestyrelsen Lytzen ved Julianehaab har indsamlet til Museet: Endialyt, Ainigmatit, Aegirin og flere, sjældne Mineralier fra Julianehaabs-Fjordene; 2) ved Kolonibestyrelsen Møldrup i Umanak nogle Mineralier og Bjergarter fra »Ubekjendte Eiland« i Umanaks Fjord; 3) grønlandske Mineralier, indsamlede af Studd. mag. Lundbeck og Hartz paa deres Rejse i Sommeren 1889 i det sydlige Grønland; 4) kjøbt af H. Olsen i Narestø nogle sjældnere Mineralier (Orangit, Thorit, Aeschynit, m. m.) fra Arendals Omegn; 5) kjøbt af N. Nielsen krystalliseret Wöhlerit og Katapleit fra Langesundsfjorden; 6) Museumsassistent Ussing har foræret Museet endel Mineraler fra Baden, Elsass og Siebenbürgen; 7) kjøbt af Mineralhandler Riemann i Görlitz en Samling krystalliserede Mineralier fra Tydskland, Italien, Grækenland og Nord-Amerika; 8) kjøbt hos Antikvitetshandler Verdier to store slebne Agater fra Syd-Amerika og en Krokydolith fra Afrika; 9) Regeringen i Sydney har foræret Museet en større Samling af Guld-, Sølv-, Kobber-, Tin- og flere andre Malme fra Australien.

B. *Den almindelig geognostiske Samling.* 1) Den daværende Direktør for den grønlandske Handel har givet Museet en større Blok af Sandstens-Conglomerat fra Grønland; 2) Stud. polyt. A. Jacobsen foræret Museet endel Faxeforsteninger fra Annetorp i Sverige; 3) fra Stud. mag. Bay modtaget endel Knokler fra Baumanns Hulen i Harzen; 4) fra Professor Rosenbusch i Heidelberg en Suite Gangdannelser fra Sachsen; 5) kjøbt

af Mineralhandler Blatz i Heidelberg Planteforsteninger fra Keuperformationen i Østerrig; 6) kjøbt af Mineralhandler Stürtz i Bonn tvende Samlinger af Tritobiter, Orthoceratiter, Graptolither og Bloddyr-Forsteninger fra Silur-Formationen i Bøhmen, samt nogle Echinodermer fra Devonformationen i Østerrig.

Mindre Gaver ere modtagne fra Bibliotheksassistent Elberling, Pastor Grundtvig i Jowa, Stud. polyt. Meldahl, Landphysikus Schierbeck paa Island og Kjøbmand D. Thomsen sammesteds.

C. *Den danske geognostiske Samling.* 1) Formand Holm har ligesom i de foregaaende Aar indsamlet til Museet Forsteninger i Andrarumskalken paa Bornholm (15 Arter i mange Exemplarer); 2) Gjæstgiver Jørgensen i Arnager har tilstillet Museet en større Mængde Fosforit-Knolder; 3) paa 3 geologiske Excursioner til Bornholm og Stevns indsamlede Museets Bestyrer Molybdænglands, Bjergarter og Forsteninger; 4) Student Lund har foræret Museet Kridtforsteninger fra Møens Klint, og 5) Frøken Ravnkilde lignende Forsteninger fra Aalborg; 6) Stud. polyt. A. Jacobsen foræret Museet en Samling Forsteninger fra Faxe (26 Arter i mange Exemplarer); 7) Stud. mag. Knudsen afgivet til Museet Forsteninger fra Salthomskalken paa Saltholm, og 8) S. Rasmussen lignende Forsteninger fra Grenaa (17 Arter); 9) Apotheker Zahrtmann har tilstillet Museet Tænder og Knokler af en tertiær Delfin, udgravede af Glimmerler ved Ulvborg; 10) fra Ingeniør Ramsing modtaget Moler og Cementsten fra Mors; 11—12) for Museet have Cand. polyt. S. Poulsen og Skipper Nielsen indsamlet Forsteninger fra Tertiærformationen ved Hindsgavl; 13) kjøbt ved Lærer Frydensberg og senere udgravet for det Brockske Legats Midler over 1000 Stykker Rav i Ordrup; 14) Højskolelærer Sievert indsendt Kildekalk og Tørv fra Omegnen af Viby, og 15) Gaardmand Isak Christensen Muslinger fra et Aliuviallag ved Duemosegaard i Græsted Sogn; 16) Boreprøver fra de af D'Hrr. Mortensen, Jeppesen, Gregorius, og Marius Knudsen udførte Boringer.

Mindre Gaver ere modtagne fra: Ingeniør Andersen, Stud. mag. Bay, Stud. polyt. Bøggild, Lithograf Cordts, Pastor Feilberg i Darum, Stud. polyt. Jessen-Hansen, H. P. Jacobsen, Student Knudsen, Cand. polyt. V. Madsen, Oldnordisk Museum, Hr. Olsen i Bakkebølle, Forvalter Petersen, Dr. Pingel, Gjæstgiver Ranch i Hadsund, Student Rostrup, Student E. Schmidt, Hr. Sievert i Viby, Assistent Steenbuch, Brøndgraver Tegen og Museumsassistent Ussing.

Af Museets Dubletsamling er afgivet: 1) til ethnographisk Museum Jern og Basalt fra Disko; 2) til Skipper Nielsen nogle islandske, norske og tyske Mineralier i Bytte for de under C. 12 nævnte Forsteninger; 3) til Professor Rosenbusch i Heidelberg en Samling grønlandske Mineralier fra Fiskernæs, Ivigtut og Kangerdluarsuk i Bytte for de under B. 4. nævnte Gangarter; samt 6 mineralogiske og geologiske Samlinger til følgende Skoler: 4) Melchiors Borgerskole; 5) Slomanns Latin- og Realskole; 6) Kommuneskolen i Ny Vestergade; 7) Christianshavns Døtreskole; 8) Vældegaards Højskole og 9) Mallings Landboskole. Enhver af dem indeholdt omtrent 100 Numere Mineralier, danske Bjergarter og Forsteninger.

Museets Bog- og Kortsamling har modtaget Fortsættelser af: Neues

Jahrbuch für Mineralogie m. m.; Zeitschrift für Krystallographie; V. Goldschmidt, Index d. Krystallformen; Zittels Handbuch für Palaeontologie og sammes Palaeontologische Wandtafeln; Paléontologie française, samt Slutningen af Stoppani's Paleontologia Lombarde og Costa's Paleontologia del Regno di Napoli. Kjøbt endvidere: Kokscharow, Materialien zur Mineralogie Russlands, Bd. 1—2; F. Schmidt, Revision der ostbaltischen silurischen Trilobiten, Abt. II.—III; F. Römer, Lethaea erratica, og 24 Maalebordsblade over Bornholm, udgivne af Generalstaben; o. fl. a. Fra det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Fortsættelse af de af Generalstaben udgivne Kort (4 Blade); af Norges geografiske Opmaaling (15 Blade); af Norges geologiske Undersøgelse (2 Kort); af Finlands geologiska Undersökning, Kortene 12—15 med tilhørende Beskrivelse; samt The geological survey of Minnesota, Canada, Pennsylvania og Colorado. Fra Udenrigsministeriet de af Departement of mines i Sidney udgivne Skrifter. Fra Smithsonian Institution: Annual report for 1886, Part I. Fra Commissionen for Grønlands Undersøgelse: Meddelelser om Grønland VIII.—IX.

— I Aaret 1889 har Bestyreren holdt Forelæsninger i Museet over den skandinaviske Halvøes Geognosi for 13 Tilhørere, over Mineralogi for 40 Tilhørere og Examinatorier over Krystallografi for 30 Deltagere. I begge Halvaar er der afholdt Øvelser i Museet, i Foraarshalvaaret med 21, i Efteraarshalvaaret med 40 Studerende og det har været aabent for Publikum en Gang ugentlig i 2 Timer.

Der er endvidere foretaget tvende Excursioner med de Studerende, en større til Bornholm i Juni og en mindre til Stevns i September Maaned. Ifølge Opfordring fra det tyske geologiske Selskab, der i August afholdt sit Aarsmøde i Greifswald, ledede Museets Bestyrer en derfra foretagen Excursion til Bornholm og udgav i den Anledning: »Abriss der Geologie von Bornholm« med tilhørende geognostiske Kort, der er optaget i det af det geografiske Selskab i Greifswald udgivne Tidsskrift.

I Slutningen af 1889 begyndte Museumsassistent Ussing en Række Foredrag og praktiske Øvelser i Museet for ældre Studerende over de nyere krystallografiske Undersøgelsesmetoder, i hvilket Øjemed Konsistorium havde tildelt ham en af de paa Finansloven bevilgede 5 Stipendieportioner til Understøttelse for yngre Videnskabsmænd. Foredraget og Øvelserne fortsættes i Foraarshalvaaret 1890.

5. Det kemiske Laboratorium.

(Professor, Dr. med. & phil. Julius Thomsen).

Laboratoriet har i Efteraarshalvaaret 1889 og Foraarshalvaaret 1890 været besøgt af henholdsvis 192 og 206 Studerende. Alle Arbejdspladser have været optagne, og et større Antal Studerende, som ikke kunde modtages, bleve henviste til den polytekniske Lærestalts Laboratorium. Antallet af Tilhørere ved Efteraarsforelæsningerne steg til 254 (ved Slutningen 200). Nærmere Oplysning giver nedenstaaende Sammenstilling.

Deltagere i de praktiske Øvelser.

1889—90.	Medi- cinske Stude- rende.	Farma- ceutiske Stude- rende.	Poly- tekniske Stude- rende.	Andre Stude- rende.	Ialt	
					Stude- rende.	Antal af ugentlige Arbejds- timer.
Høsthalvaar 1889.....	136	49	5	2	192	1820
Vaarhalvaar 1890.....	158	41	1	6	206	1884

Afholdte Examinier.

1889—90.	Lægeviden- skabelig For- beredelses- examen.	Farmacu- tisk Examen.	Polyteknisk Examen.	Magister- konferens.	Antallet af praktiske Prøver.
Januar 1890. . . .	44	31	6	»	149
Juni 1890.....	61	34	»	»	163

6. Den farmakologiske Samling.

Samlingen er i Aaret 1889—90 foruden som Forelæsningsapparat bleven benyttet i vid Udstrækning til Selvstudium baade af lægevidenskabelige og farmaceutiske Studerende.

7. Den Arnamagnæanske Stiftelse 1889.

Den Arnamagnæanske Kommission har i det forløbne Aar med Udgivelsen af 2det Hefte af Katalog over den Arnamagnæanske Haandskriftsamling afsluttet dette Værks 1ste Bind. Stipendiarerne have som i de nærmest foregaaende Aar været sysselsatte med Registrering af Diplomerne og 2den Stipendiar desuden været behjælpelig ved Korrekturlæsningen. Dr. Jon Thorkelsson har for Legatet afsluttet sin Beskrivelse af det store kgl. Bibliotheks islandske Haandskrifter.

IX. Det akademiske Legat- og Stipendievæsen.

Oversigt over Fordelingen af Stipendier og andre Beneficier.

a. *Kommunitetsstipendiet og Regensbeneficiet m. m.*

Til Alumner af Kommunitetet og Regensen ere i Aaret 1889—90 følgende Studerende udnævnte: